

Oleguer Godó

Una nissaga
d'industrials igualadins

Joan Safont i Plumed

FUNDACIÓ
CMJ GODÓ

Oleguer Godó. Una nissaga d'industrials igualadins

© Joan Safont i Plumed

Reservats tots els drets de la present edició

© **Fundació Carmen i María José Godó**

Fotografies: © Arxiu Família Godó

Primera edició: desembre de 2016

ISBN 978-84-945428-7-9

Dip. Leg.: B.24738-2016

Producció editorial: Meteora, Serveis Editorials

Imprèss a Romanyà Valls, La Torre de Claramunt

SENSE L'AUTORITZACIÓ ESCRITA DELS PROPIETARIS DEL COPYRIGHT, QUEDA RIGOROSAMENT PROHIBIDA, SOTA LES SANCIONS ESTABLERTES PER LA LLEI, LA REPRODUCCIÓ TOTAL O PARCIAL D'AQUESTA OBRA A TRAVÉS DE QUAalsevol PROCEDIMENT MECÀNIC O ELECTRÒNIC, INCLOENT-HI LA REPROGRAFIA, LA DIFUSIÓ PER XARXES TELEMÀTIQUES I LA DISTRIBUCIÓ D'EXEMPLARS D'AQUESTA EDICIÓ MITJANÇANT LLOGUER O PRÉSTEC PÚBLICS.

Prefaci

Com a President del Patronat de la Fundació Carmen i María José Godó em complau presentar la biografia d'Oleguer Godó Biosca (Igualada, 1897-Barcelona, 1960) empresari, financer, personatge de múltiples iniciatives i una de les personalitats més destacades de la Barcelona dels primers anys de la postguerra. Oleguer Godó Biosca va saber administrar amb cura, i augmentar, el patrimoni familiar que havia heretat dels seus avantpassats.

Oleguer Godó Domingo havia creat l'any 1790 a Igualada la fàbrica de teixits de cotó coneguda com la Quadra de ca l'Oleguer. A partir d'aquesta fàbrica, les iniciatives econòmiques dels seus successors es van estendre per diversos punts de la geografia espanyola i, especialment, per Barcelona i Madrid, on el nostre protagonista va residir durant llargues temporades. Oleguer Godó Biosca va morir en plena maduresa als 63 anys. Les

seves filles, Carmen i María José, van tenir l'encert de crear la Fundació que avui tinc l'honor de presidir. És una Fundació dedicada a donar ajuts i suports a les iniciatives socials que tinguin per objectiu millorar les condicions de vida de les persones més necessitades i donar suport a les entitats i associacions que se n'ocupen.

Etic segur que la publicació d'aquest llibre ajudarà a conèixer un personatge i una nissaga familiar que resulten emblemàtiques d'una manera molt positiva de participar en el progrés del país.

Josep M. Coronas Guinart

Composició de la Fundació Carmen i María José Godó

• Patronat de la Fundació •

President: Josep Maria Coronas Guinart

Secretari: José Alberto Marín Sánchez

Vocal: Francisco Aparicio Valls

Vocal: Ignacio Toda Jiménez

Vocal: M. Júlia Prats Navarro

•

Administrador de la Fundació: Ernest Sena i Calabuig

La història com a mirall

Jaume Vicens Vives a l'Advertiment que figura com a pròleg al seu treball *Industrials i polítics* explica que no es pot excloure ningú del gran esforç de redreçament que va viure Catalunya durant el segle XIX: «Hi figuren per dret propi –diu l'il·lustre historiador– tots els fills de la terra: burgesos i menestrals, pagesos i religiosos, obrers i intel·lectuals». N'és un bon exemple el llibre que ha escrit Joan Safont sobre Oleguer Godó Biosca i, per extensió, sobre la seva saga familiar. Hi trobem, sobretot, l'esforç dels burgesos emprenedors del nostre XIX, centrats, en aquest cas, en les successives generacions d'uns fabricants tèxtils d'Igualada. Aquests fabricants assumeixen, continuen i engrandeixen la tradició paraire d'Igualada, és a dir, el tractament de la llana. Ells converteixen allò que era una activitat individual en unes modernes empreses tèxtils. La transformació és possible per l'empenta de nissagues com les que estudia el present llibre; però, també, és clar, per la participació obrera. Naturalment, els interessos de patrons i assalariats xoquen sovint

i la seva relació no sol resultar plàcida. Però mirat en perspectiva, i sense caure en cap ingenuïtat bonista, és evident que les societats modernes que han prosperat són les que han sabut avançar en mig d'aquestes tensions. L'Espanya més moderna del XIX no és la dels grans latifundis o la d'estructures econòmiques fossilitzades sinó la que amb sacsejades, i fins i tot amb episodis de violència, avança cap a una societat més justa i més complexa.

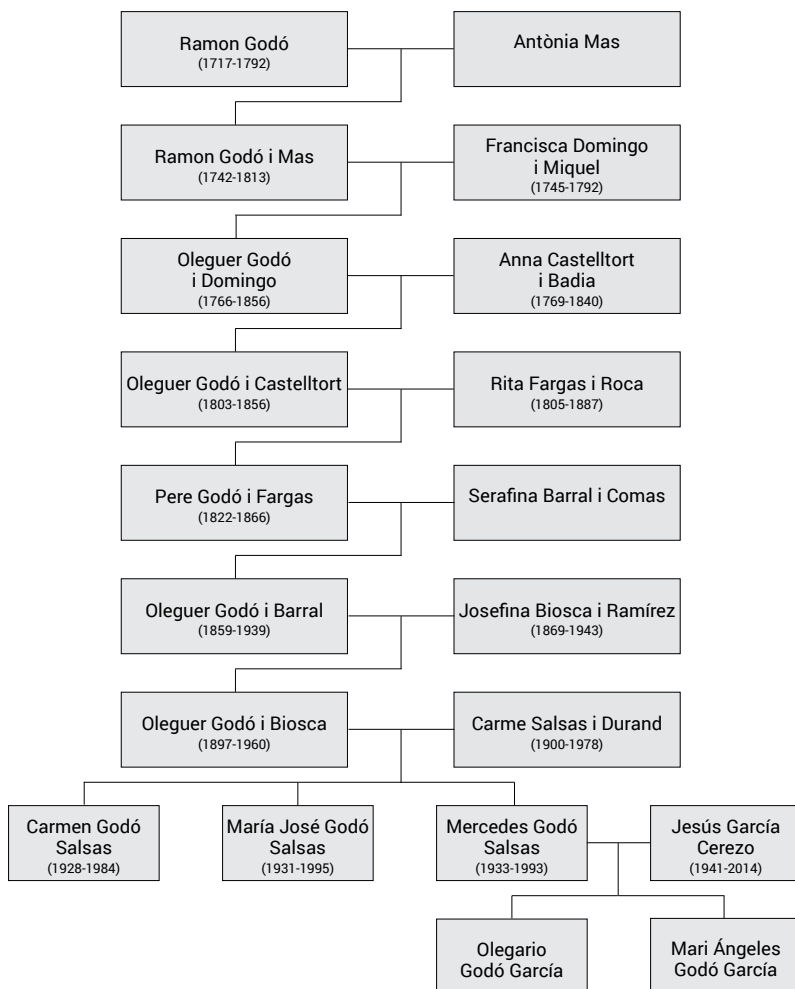
Joan Safont ha fet una bona feina. Llicenciat en Dret per la Universitat Pompeu Fabra, màster en periodisme avançat i reporterisme per la Universitat Ramon Llull, Safont (Barcelona, 1984) és un dels màxims especialistes en temes relacionats amb la Catalunya dels anys vint i trenta. N'és una prova la seva tesina sobre la revista *Ibèria* (1915-1919) de la qual en va sortir el llibre *Per França i Anglaterra. La I Guerra Mundial dels aliadòfils catalans*, publicat per A Contra Vent, l'any 2012. També ha estat el comissari de l'exposició *Eugeni Xammar: el periodista que ens va explicar el món*, celebrada el 2014 al Palau Robert. És també autor del llibre *Capitans del comerç* (Mobil Books, 2016) que tracta de diverses nissagues d'emprenedors catalans i està preparant la seva tesi doctoral sobre la figura d'Amadeu Hurtado, un dels catalans més influents i més desconeguts de la Catalunya que va de la Monarquia a la II República.

En el procés de revitalització de la Fundació Carmen i Maria José Godó la publicació d'aquest llibre constitueix una bona notícia. És una mostra que les Fundacions poden contribuir al

progrés de la societat no només a través de les actuacions que els correspon sinó, també, explicant la seva pròpia història. La història no ha de ser un armari tancat que només obrim en cas d'extrema necessitat o per a celebració de ritus més o menys necrològics. La història és el mirall que ens permet saber com érem abans i com hem anat evolucionant fins a esdevenir, amb virtuts i defectes, tal com som ara. És just, doncs, felicitar als actuals responsables de la Fundació Carmen i María José Godó per l'encert que han tingut de promoure i editar aquest estudi.

Agustí Pons

Arbre genealògic de la família

Els orígens de la família Godó i la seva vinculació amb la ciutat d'Igualada

El nom d'Igualada, capital de la comarca de l'Anoia, va íntimament lligat a la història i al desenvolupament de la indústria al nostre país. El seu nom és sinònim de la industrialització que va viure Catalunya durant el segle XIX. Però aquest fenomen tenia uns antecedents històrics ben definits. Si bé l'adoberia de pells i el seu històric gremi de blanquers ha estat una de les indústries més antigues de la vila –així ho assenyala l'erudit mossèn Joan Segura en la *Història d'Igualada*, amb referències ja al segle XIV– al seu costat s'hi desenvolupà el gremi de paraires. És a dir, i citant Segura:

«los parayres s'ocupavan de netejar, filar y teixir la llana: *paratores lanae* s'anomenaven en los antichs documents. Poden disputar l'antigüetat als blanquers en Igualada, y, com veurem, se'n portaven la palma en importància.»

Com recull Josep Riba i Ortínez al discurs pronunciat el 7 de juliol de 1957 en el ple del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, l'any 1953, amb motiu d'unes excavacions realitzades a La Llacuna, en una cova de la Vall de Serves, per la Comissaria Provincial d'Excavacions conjuntament amb elements del Museu

de Vilafranca del Penedès, es van trobar dos fragments de teixit de cotó en estrats prehistòrics i als quals es va atribuir una antiguitat de vint i cinc segles. D'acord amb Riba Ortínez:

«Aquests teixits han estat analitzats pel professor Blanxart de l'Acondicionament Terrassenc el qual, personalment, ens confirmà la seva plena convicció que aquests teixits eren íntegrament de cotó. Cal atribuir a una suma de circumstàncies molt favorables i, especialment, a la sequedat del terreny, el que aquests teixits hagin arribat fins a nosaltres en bon estat de conservació. Tant és així, que aqueixa troballa constituirà una peça única, per la seva antiguitat, de teixit prehistòric que es conserva a Espanya.»

»Encara que fins la data no hàgim pogut posseir en el nostre Museu cap d'aquests fragments, llur descoberta dintre del Partit d'Igualada hem de celebrar-la i aquesta notícia ha d'omplir, d'ací endavant, el primer capítol de la història tèxtil de la nostra comarca.»

Com dèiem, la història de la indústria tèxtil d'Igualada cal cercar-la en l'època medieval, etapa de la qual mossèn Segura localitza i publica a la seva *Història d'Igualada*, sengles contractes d'aprenentatge de paraire; un, de l'any 1364, i un altre, cinc anys després, de 1369. També el mateix benemèrit autor dedica les seves pàgines a parlar de les crisis i esculls que va viure i sortejar el Gremi durant el segle XVI. L'art de teixir havia començat com una tasca casolana i familiar, singularment portada a terme

per dones, que a l'Edat Mitjana anà convertint-se en una incipient indústria. Citant de nou a Riba Ortínez i la seva dissertació «La indústria tèxtil igualadina. Història d'un gremi»:

«Aquesta indústria incipient era massa feble per sobreviure aïlladament. La necessitat de defensar-se enfront de poders molt superiors, donà pas seguidament al desenvolupament d'un esperit d'associació, a un corporativisme que menà pertot a la constitució de les confraries i dels gremis. Igualada no fou pas una excepció en el curs general d'aquests desenvolupaments».

El *Llibre d'Ordinacions dels Gremi de Paraires* està datat l'any 1614, però tot sembla indicar que la història d'aquella institució clau en l'economia de l'antic règim és molt més anterior. Els paraires d'Igualada, a més, eren tots ells membres de la Confraria de Sant Joan Baptista. L'escriptor i antic diputat democratacristià al Parlament de la Catalunya durant la II República Pau Romeva, en la seva *Història de la Indústria Catalana*, escriu que el paraire

«... a més de realitzar les operacions pròpies del seu ofici, era el que adquiria les primeres matèries i encarregava el treball als dels altres oficis, ja fos per compte propi, ja fos pel d'aquell que volia el drap, de la bondat del qual drap és ell qui responia davant dels venedors, fins al punt que quan un drap fet per compte de mercader o d'altra persona, tenia a judici dels venedors tares que requerien esmena, o sigui pagament de damnatge, aquest damnatge s'exigia al paraire, encara que el responsable de la

tara fos el menestral d'un altre ofici, al qual menestral l'havia de demandar el paraire.»

El paraire, doncs, era el responsable d'adquirir la llana al Gremi pel seu compte i risc, i la preparava rentant-la, cardant-la i tenyint-la, si era el cas, abans de fer-la filar per filadores expressament dedicades a aquest menester. Amb aquest fil, teixia o es feia teixir el fil, per donar, a continuació, les peces o draps a batanar als molins o «nocs», per a perxar i, finalment, abaixar o allisar el pèl. Com hem vist, el paraire podia dedicar-se a cadascuna d'aquestes activitats del procés, o donar-la a fer a d'altres persones, essent-ne responsable del resultat final i responsable davant del Gremi del compliment de les obligacions i del pagament dels impostos i drets. Com afirma Riba Ortínez:

«Així doncs, el paraire, que havia de ser mestre i conèixer bé l'ofici, complia en petita escala una funció comercial, finançant les operacions de transformació, fent les de compra i venda i reservant-se, generalment, les de tria i preparació de la llana. I encomanant les altres a obrers i mestres agrupats, àdhuc, en altres gremis i confraries.»

Hem de tenir en compte, però, que Igualada havia estat fins al segle XVIII, una vila més aviat petita i no massa poblada. Des de 1440, any que es censaren 300 focs, la demografia no havia experimentat gaires canvis. És justament a partir de 1700 quan el creixement d'Igualada s'accelera. Si l'any 1717 es comptaven

1.600 habitants, al cap de 80 anys la xifra s'haurà multiplicat fins a 6.128 habitants. És en aquest creixement de la població que se situen els primers membres de la família Godó. El primer Godó de qui tenim notícia, Ramon Godó, nascut l'any 1717 a Valldellou, a la comarca de la Llitera, era, precisament, paraire d'ofici. Casat l'any 1738 amb Antònia Mas (morta l'any 1759), tingueren set fills: Ramon (1742-1813); Josep (1742-1802); Rosa (1746-1883); Isabel (1748-1889) i tres nens que no arribaren a la infància, Fèlix (1753), Salvador (1755-1757) i Oleguer, el primer d'aquest nom (1758-1759). Essent paraire, no és gens casual que, amb aquests antecedents familiars de tracte amb la llana i el fil, el seu fill gran Ramon Godó i Mas a mitjans del segle XVIII deixés el petit poble oscense per traslladar-se a viure i buscar-se un futur a Igualada, com tants joves de la seva generació que van emigrar de la muntanya a Barcelona i a les seves ciutats industrials de la rodalia, on va establir-s'hi com a teixidor. Del seu matrimoni amb Francisca Domingo Miquel (1749-1791), va tenir set fills. Després d'una nena anomenada Josefa (1765-1767) que morí de ben petita, el seu fill gran fou Oleguer Godó i Domingo (1766-1822), al que seguiren Isabel (1769-1843), Francesc (1769-1838); Salvador (1771-?); Margarida (1774-1831), Antoni (1777-1830) i Ramon (1780), que no arribà a l'any.

Un dels néts del primer Ramon Godó, Antoni Godó i Domingo, va exercir com a fabricant d'indianes, tècnica considerada pels historiadors de l'economia i la indústria catalana com la protohistòria de la indústria tèxtil, i que va suposar la irrupció de la

primitiva Revolució Industrial a Catalunya. Aquest serà l'iniciador de la branca més coneguda de la família Godó, vinculada a la indústria, la política i la premsa catalanes. Els fills d'Antoni Godó i Domingo ocuparen responsabilitats destacades en la Igualada del segle XIX: Leopold i Joan Godó Llucià tingueren importants papers en la vida política del seu temps, mentre el seu germà Ramon Godó i Llucià (1801-1884), que també seria alcalde d'Igualada, impulsava el negoci tèxtil familiar fins a esdevenir un dels principals fabricants de la vila i un dels seus majors contribuents. Com veurem, en aquest ascens social i industrial hi tindrà un paper destacat La Igualadina Algodonera, fàbrica emblemàtica fundada amb el seu cosí Oleguer Godó Castelltort.

Ramon Godó i Llucià va ser el patriarca d'una nombrosa família. Dels seus nou fills, en destaquen dos noms: Carles (1834-1897) i Bartomeu Godó i Pié (1837-1894), industrials amb fàbriques a Astúries, País Basc i Catalunya, especialment en la indústria del jute, alhora que actius membres del Partit Liberal de Práxedes Mateo Sagasta, en els rengles del qual farien una activa carrera política. Bartomeu Godó fou diputat a Corts pel districte d'Igualada entre 1871 i 1874, reelegit el 1881, i el seu germà Carles Godó ho seria els anys 1888, 1893 i 1896. Com a representants electes de la seva vila nadiua treballarien per fer arribar el ferrocarril a Igualada. El projecte havia tingut una tramitació llarga, i no es feu realitat fins el desembre de 1892 amb el ferrocarril de via estreta entre la capital de l'Anoia i Martorell, inaugurat el 29 de juliol de 1893, amb el diputat Carles

Godó com una de les personalitats més destacades de l'esdeveniment.

La seva principal obra, però, va ser la fundació d'un diari. El dia 1 de gener de 1881 sortia al carrer el primer número de *La Vanguardia*, «Diario político y de avisos y noticias y órgano del Partido Constitucional de la Provincia». En aquell primer moment, *La Vanguardia* era una publicació dedicada a recolzar i sostenir les campanyes polítiques dels seus fundadors, però amb l'arribada a la direcció d'un nou director, precisament, recomanat als Godó pel mateix líder liberal Sagasta, i, coincidint amb l'Exposició Universal de Barcelona de 1888, el rotatiu polític es transmutà en un diari informatiu. Amb el *The Times* britànic com a referència, el periodista andalús Modesto Sánchez Ortiz modernitzà *La Vanguardia* fins a situar-lo com un dels primers diaris de la ciutat –«Que *La Vanguardia* revele a Cataluña; que no sea preciso leer la data de *La Vanguardia* para saber que es hija de Barcelona» escrivia sobre aquesta nova etapa– i n'obrí les pàgines als seus amics, els escriptors i artistes modernistes, com Santiago Rusiñol. El fill de Carles Godó i Pié, Ramon Godó Lallana (1864-1931) va continuar la trajectòria familiar en la indústria tèxtil i del jute, la premsa i la política, essent tres legislatures consecutives (entre 1898-1905) elegit diputat liberal al Congrés per la circumscripció igualadina, com ho havien estat el seu pare i el seu oncle. Durant la seva llarga vida al capdavant de les empreses familiars, *La Vanguardia* es consolidà com un dels diaris més influents i llegits de Barcelona. L'any 1916 seria

nomenat pel rei Alfons XIII primer comte de Godó. És l'avi de l'actual comte, Javier de Godó i Muntanyola.

A Igualada hi romangué Ramon Godó i Pié, que l'any 1881 adquirí la totalitat de la Igualadina Algodonera que havia fundat el seu pare amb altres socis i la seva nombrosa descendència, entre els quals el més destacat serà Joan Godó i Llucià (1851-1935), conegut com *El Morrut*, membre del Partit Liberal com els seus oncles Carles i Bartomeu i l'home més determinant de la política igualadina durant la primera meitat del segle XX, en la qual seria diputat provincial, diputat a Corts i alcalde en diferents períodes (1887-1890 i 1930). El seu fill, Joan Godó i Pelegrí (1876-1957) seguiria les seves passes industrials i polítiques, i també seria elegit alcalde d'Igualada. El nét d'*El Morrut*, Ramon Godó i Franch (1906-1992), tot i fer-se càrrec de la fàbrica, va tenir més interès en la fotografia i l'esport, i fou l'encarregat del tancament de l'emblemàtica empresa familiar, l'any 1967.

El germà gran d'Antoni Godó i Domingo, Oleguer Godó i Domingo (1766-1822) serà el primer d'una nissaga que arribarà fins al segle XX i que viurà tots els esdeveniments que marcaran la història de la seva Igualada natal i del conjunt de Catalunya. El fill d'Oleguer Godó i Domingo i Anna Castelltort serà Oleguer Godó i Castelltort (1769-1840), nascut a Igualada l'11 de març de 1803. És el sisè de nou germans —cinc noies, Anna (1790-1840); Bonaventura (1793); Maria (1795-?); Raimunda (1798-1862); Maria Teresa (1800-1885); Clara (1808-1809); Rosa (1811-1864) i un noi, Magí (1805-?)— i participarà amb

el seu cosí Ramon Godó i Lluçà en la constitució, l'any 1842, de la Compañía Fabril Igualadina, de la qual va ser el principal soci capitalista un altre destacat empresari cotoner de la ciutat, Ramon Castells i Pié, amb el 30% del capital. La Igualadina va entrar en funcionament l'any 1843 en un edifici construït poc abans, d'estil fabril manxesterià, caracteritzat per l'existència de nombrosos espais diàfans disposats en forma de «quadres» i organitzat verticalment a partir de diferents plantes. En el cas de la Igualadina, l'edifici, avui encara conservat, està format per cinc plantes sobreposades, amb «quadres» rectangulars de 45 metres de llargada i 15 d'amplada, a les quals s'annexen en cadascun dels extrems uns cossos rectangulars de 19 metres de llargada per 8 d'amplada. El sosteniment de cada planta es garanteix mitjançant l'alternança de columnes de ferro colat i de fusta, jàsseres i entarimats de fusta, que permeten la formació dels grans espais diàfans de l'interior de la nau i l'obertura d'un gran nombre de finestrals. Tot i la llunyania d'Igualada dels ports on arribava l'hulla britànica que alimentava les principals fàbriques del litoral, la Igualadina tenia com a força motriu la màquina de vapor, per la qual cosa també se la coneixia com El Vapor Vell, ja que comptava amb les expectatives que generava l'explotació dels jaciments carbonífers localitzats a la rodalia de Calaf. A partir de la seva entrada en funcionament, i amb una expansió notable durant la seva fase inicial, la Igualadina va esdevenir la principal indústria d'Igualada, amb 120 treballadors l'any 1844. L'any 1855, la Igualadina Algodonera ja tenia 500

treballadors, 4.400 fusos, 34 cardes i 60 telers, tots ells mecànics. De tota manera, la crisi que és produït en l'economia catalana arran de la pèrdua de l'imperi colonial americà, les guerres civils i la inestabilitat política i social, primer, i, posteriorment, de la Guerra de Secessió nord-americana, i la conseqüent dificultat d'arribada del cotó dels estats sudistes, va portar a la liquidació de la primera societat i la constitució d'una de nova, la Sociedad Anónima Igualadina Algodonera (1856-1880), formada per dues fàbriques a Igualada i una a Martorell, a prop del riu Llobregat. Aviat va esdevenir una de les fàbriques més importants del país, però de nou, conflictes interns i mals resultats econòmics, van portar a la seva liquidació. El 1881, el mateix any que els seus germans fundaven *La Vanguardia*, Ramon Godó i Pié es feia càrrec de la vella Fabril Igualadina i dels seus edificis.

La Quadra de ca l'Oleguer

En el curs de la segona meitat del segle XVIII, la manufactura tèxtil i, en menor mesura, la indústria adobera havien experimentat un creixement molt notable. Els paraires igualadins havien aconseguit fabricar draps fins de molta qualitat que eren comercialitzats al mercat interior espanyol, arribant a Saragossa, Madrid, Valladolid, i les activitats tèxtils ocupaven bona part de la població d'Igualada. Aquesta especialització havia convertit Igualada en una vila industrial de primer ordre, i fora de Barcelona, la seva producció de llana només es podia comparar amb les de Terrassa i Olot. Aquest creixement i especialització suposà un creixement de la població i del nucli urbà. En paral·lel, a les primeres dècades del XIX es produí una crisi que acabà amb la indústria de la llana, i donà pas a l'expansió ràpida i a la consolidació de la manufactura del cotó. Com assenyalen Pere Pascual i Domènech i Gemma Estrada Planell, el pas de la llana al cotó comportà una transformació qualitativa en el procés d'organització fabril: la concentració dels factors productius i el desenvolupament de la fàbrica, la qual cosa determinà un canvi social profund i la consolidació de la burgesia industrials (els fabricants) i del proletariat (els jornalers de les fàbriques).

Així doncs, en aquest context, tot i l'associació amb el seu cosí Ramon, el negoci familiar d'Oleguer Godó Castelltort va ser la seva pròpia fàbrica, coneguda com La Quadra de ca l'Oleguer. Havia estat fundada pel seu pare, Oleguer Godó Domingo l'any 1790 i estava situada al carrer del Clos d'Igualada, als números 43-51. La Quadra va ser el prototipus de fàbrica igualadina dedicada al teixit de cotó. Per conèixer l'ambient d'aquelles grans indústries disposem del treball titulat «Lo teixidor» de l'escriptor Jaume Serra i Iglesias (1853-1938), guardonat al Certamen Científic i Literari de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, celebrat durant la Festa Major d'Igualada de 1893. Serra i Iglesias era un intel·lectual i historiador igualadí que va prendre part activa en la vida cultural i política de la seva ciutat. Republicà, catalanista, maçó, antigodonista i promotor de la «gimnàstica higiènica», va exercir com a oficial major i arxiver i secretari de l'Ajuntament del Vendrell. A més, va exercir com a president del Centre Catalanista, de l'Ateneu Igualadí i del Casal de la Comarcal d'Igualada. L'any 1893, Serra acabava d'abandonar Igualada per instal·lar-se al Vendrell. La seva evocació dels teixidors a mà i dels telers de fusta, «representació genuïna de la indústria igualadina» d'un segle que s'acabava i que també simbolitzaven el final d'una època, li va merèixer guanyar un objecte d'art ofert per Lluís d'Oliver i de Riera en la categoria de millor «Monografía del obrer en una de les principals industrias d'Igualada: Descripción típica de las costums del taller y de la familia». A més, el seu treball va ser publicat a

la revista *El Ateneo*, números 98 i 99, de setembre i octubre de 1893. Serra Iglesias, escrivia:

«Això se'n va!...

»Amb el segle XIX s'acabarà, sense cap dubte, el teler de fusta, modest bressol de moltes fortunes, representació genuïna de la indústria igualadina, d'aquella industria que durant tants anys constituï la riquesa d'aquesta població. El modern teler de ferro, amb el seu complicat organisme i la seva vertiginosa activitat, s'ha proclamat senyor de les nostres quadres, i ja aquestes no presenciaran més aquelles escenes bullicioses amb què el caràcter alegre del nostre honrat teixidor a cada dos per tres les animava. No cometrem la innocentada de lamentar aquesta gloriosa transformació, filla legítima del progrés; però almenys deixeu-nos recordar les proeses d'aquells digníssims obrers que, a mitjan d'aquesta centúria eren la vida, la riquesa i el benestar de la nostra pàtria; deixeu-nos retratar, si podem, els costums d'aquells bons teixidors, que bé mereixen un record afectuós aquells qui, amb la seva incansable laboriositat, enlairaren el nom d'Igualada quan encara el vapor no era l'ànima de la indústria fabril.

»No són falòrnies, no! El teixidor, encara que pobre, era l'home més tranquil del món... i per més que el meu sogre, envellit al teler, es queixava que mai en cap calendari veiés un sant d'aquell ofici, el cert és que molts d'ells eren dignes de figurar en el *Flos Sanctorum*, sinó com a màrtirs (que poc se'n falta), com exemples

almenys de santa resignació... “Pobrets i alegrets”, deien ells; és a dir, misèria i conformitat... Què voleu més d'un home?

»Amb la bitllera al braç, un diari a la butxaca i un munt d'idees regeneradores al magatzem dels pensaments, els hauríeu d'haver vist de bon matí pel carrer, repassant *sotto voce* alguna cançó nova i dirigint-se a la fàbrica pel camí més curt... si la *situació topogràfica* de la taverna no els obligava a fer una volta.»

Aquests teixidors evocats per Serra i Iglesias eren l'ànima de les «quadres», nom popular que rebien les seccions de la fàbrica, de les quals ca l'Oleguer en seria una de es més anomenades:

«La quadra era per al teixidor un petit estat on regien lleis especials, i on exercia el poder el més antic de la colla, amb el respectable títol d'*Abat*. Aquest era qui resolia tots els plets, qui decidia totes les postes i qui imposava les multes als infractors dels costums o lleis d'aquella nació microscòpica, sense que hi cabessin apel·lacions ni recursos de cap mena.

»Al codi penal de la quadra (si n'hi hagués hagut) no hi cabia més que un article: “Pagarà vuit porrons de vi a utilitat del comú tot aquell qui incorri en *desagrado* dels companys o de l'*Abat*...”. Veritat és que aquesta classe de moneda no feia gaire *guerrero*; però era la més corrent i única acceptable per a l'asedegada gorja dels teixidors.

»Freqüentment, els més esquilats, quan es trobaven amb el càntir buit i volien beure a costa dels altres, buscaven bronquina als infeliços neòfits parlant de coses i fets inversemblants, i els

pobres incauts, caient-hi de pla, es deixaven embolicar en les disputes, que sempre acabaven apostant, els primers, vuit *porrons de vi*, aposta que els segons acceptaven entusiasmat per considerar-se seguríssims de guanyar-la.

»Portada la qüestió a l'Abat perquè resolgués, aquest decidia sempre a favor dels... busca-raons. Això era, direu vosaltres, una injustícia; però *amigos*, no era pas la justícia el que allí es buscava, sinó suc de raïms, sortís d'allà on volgués. D'altra banda, les víctimes s'espavilaven veient la jugada, i d'aquesta manera les injustícies resultaven menys repugnants, puix tenien un fi moral: treure la llana dels clatells. I a fe que ho aconseguien ben de pressa!

»Això mateix feia que els teixidors agafessin certa fama de llestos i fins de savis, arribant al punt que ells mateixos es creien moltes vegades capaços, com direm després, d'arreglar l'Espanya molt més bé que el mateix Cánovas.»

El text és llarg, però paga la pena reproduir-lo per copsar l'ambient de fàbriques com la d'Oleguer Godó:

«Altrament, com dèiem, l'Abat exercia dintre de la quadra plena jurisdicció, i com que aleshores amos i teixidors vivien en la major harmonia, no admetien els primers cap treballador a la fàbrica si aquest no es presentava a l'Abat i n'obtenia l'aprovació. Si algun era de tan mala nissaga i tan desobedient a les disposicions de la *Superioritat Abacial*, els Abats de totes les fàbriques es reunien en consell i, si acordaven refusar-lo, no era ell capaç de trobar feina enlloc.

»Una vegada admès un nou teixidor a la quadra, fos qui volgués, se li adjudicava el càrrec d'*Andador*. Ell era qui havia d'agafar el càntir i anar-lo a omplir de vi, sempre que se li manés, encara que hagués d'anar a Vilanoveta.

»I a fe que aquesta feina l'havien de fer sovint.

»Tal volta dos companys es jugaven a la morra un càntir de vi, o bé acordaven tots els de la quadra fer una *esqueixada* de bacallà amb el corresponent allioli i, vulgues que no, l'*Andador* havia de complir la seva delicada missió que el seu important càrrec li exigia.

»I que era delicada no cal negar-ho, puix ell havia de saber sempre on venien el vi més bo. Quan en una casa *posaven ram*, els primers d'anar-hi eren els *Andadors*, i si aquests continuaven sent parroquians, ja es podia a ulls clucs comprar vi d'aquella casa sense por de cap engany.

»No és que vulguem, amb tot el que hem dit, censurar l'afició al most que demostraven els teixidors, no: aquesta no era filla del vici, ni tan sols acusava una falta; era una necessitat natural, filla de les discussions acalorades que tenien; perquè natural era que se'ls assequés la gorja a cop de fer-la treballar, ja per aclarir un punt dubtós de la política europea, o ja era per corregir la plana al mateix Bismark.

»Oh, no us en rigueu, no! Si haguéssiu sentit, com nosaltres, a ca l'Oleguer o a cal Mostatxet les peroracions, els comentaris, les observacions o les discussions entaulades sobre els més palpitants assumptes del dia, us n'hauríeu fet creus. Aquells no eren

obriers vulgars. Posats a la *seiedora* del teler com diputats a les tribunes, cada un d'ells era capaç de resoldre tot sol el problema social o d'arreglar la intricada qüestió d'Orient.

»Tal volta hauríeu sentit que “Bismark és un tonto”, “que el tsar de Rússia no sap de què se les heu” o “que Lord Glandstone aniria molt millor si fes això, o allò, o el de més enllà...”.

»Resultat de tot: que l'Abat havia de posar les paus moltes vegades i que l'Andador carregava amb el càntir i havia d'anar-lo a omplir a cal Dallonses, que havien fet cridar vi bo sortint de la mare a quarto i mig el porró...

»Com no podien, doncs, com hem dit, estar seques les gorges! Després de tot, bé podia perdonar-se'ls aquesta satisfacció vulgar quan acabaven d'arreglar l'Espanya i fins l'Europa entera. Tan barat ens ho fessin els nostres ministres i diplomàtics!

»Tot el que tenien de mal el costum exagerat de vi i l'excessiva freqüència de les *esqueixades* era que el dissabte tenien alguns necessitat de *cobrar el bou* per no fer un mal paper davant de la dona, i de bou en bou arribaven a un dia que es quedaven sense setmanada.

»Diguem, això no obstant, per a descàrrec de la nostra consciència i gloria dels teixidors, que aquest cas era una excepció.»

Serra i Iglesias, descriu al seu text com eren aquests teixidors que van aixecar i sostenir la fàbrica d'Oleguer Godó, els quals segons Joan Serra i Constansó —citat a l'article «La Quadra de Cal Olegué» dins les «Estampas Igualadinas» que publicava

Antonio Carner a *Igualada. Semanario Comarcal de FET y de las JONS*, el 26 de gener de 1952— van fundar l'Ateneu Igualadí i la societat secreta *El Pacte Fraternal*:

«Econòmics sense arribar a l'avarícia, els nostres obrers saben comprendre el valor del diner, i si el vi anava a dojo a les quadres era perquè no tenia, de molt tros, el valor que més endavant li ha donat la fil·loxa.

»Que no parlem per afalagar els teixidors, ho prova l'origen de quasi tots els nostres fabricants. No n'hi ha cap d'aquests, potser, que no hagi estat Andador o Abat d'alguna quadra, i això demostra alguna cosa.

»El sentit pràctic del teixidor es manifestava en totes les seves coses: dintre de la família i fora d'ella, a la quadra i fins a la taverna, on rares vegades es deixava embrutir.

»Assumpte molt delicat era per a ell el del casori, i no es decidia a donar *el cop de cap*, com solia dir, que primer no hagués *rumiat molt bé la mostra*.

»No li faltaven motius per a això. Els guanys eren escassos, i allò del “pan y cebolla” dels castellans, a ell no li feia la més petita gracia.

»Una dona honrada i treballadora, econòmica com ell i com ell avesada a la vida de la quadra, era el que li faltava, el que es dedicava a buscar tan bon punt la fal·lera del matrimoni li feia bellugar l'enteniment. No em diran que tingues mires massa elevades ni que demanés coses de l'altre món. Ja sabia ell que

no podia pretendre una princesa, i estava ben content de poder arreplegar una ordidora o bé una nuadora que al dissabte li portes una modesta setmanada. Aquest era el seu *desideratum*, i no trobem pas que fes cap mal pensament. No podem assegurar si l'amor entrava sempre en els plans matrimonials: però creiem que si per *casualitat* hi entrava, no menyspreava el pretendent un factor tan important; puix com que en aquest món, qui més qui menys tothom té per a aquella passió un raconet en el cor, no és de suposar que el teixidor fos una excepció de la regla general.

»Escollida la muller i fet el prometatge, els companys de la quadra obsequiaven els nuvis amb petits regalets a l'abast de les seves *fortunes*. Res d'anells, ni d'arracades ni d'altres foteses que no havien de portar-los cap utilitat. Un plat, una cadira, un ventafocs, una escombra, tot era acceptat amb agraïment, puix per senzills que fossin, aquests objectes ajudaven a formar el niu de la futura parella.

»Ell era l'amo dels quartos... això sí! No hi havia ningú capaç de fer-li entendre que una dona de *sa casa*, quan vol (i ho vol quasi sempre), pot i sap administrar els interessos domèstics molt més bé que qualsevol home... No; ell de la dona no se'n fiava; i no era filla de la malícia aquesta desconfiança, sinó de la ignorància i de la tradició, puix que els seus pares i els seus avis havien obrat de la mateixa manera.

»Què hi voleu fer!; aquesta era la seva flaca i se li podia perdonar, més que més quan era incapaç, ell, de fer-li un tort a la seva muller.

»Posat a casa no li faltava mai el bon humor... si hi havia feina i salut. Els seus gustos, a més, no eren massa exigents, puix s'acontentava amb una arengada i un tomàtec quan no tenia mitjans per comprar un conill —s'entén— en els dies de festa, requisit únic que es permetia i que personalment anava a comprar a les pàgeses de la plaça.

»Després d'haver ajudat a la muller en les feines domèstiques per acabar-les més dejorn i aprofitar les hores de la tarda dels dies festius, comprava un mesuró de pinyons i, tot fent-los petar, se n'anava la parella a fer una fontada a can Rafegues o a can Busqué i cregui'n que donava gust veure el delit amb què es menjaven el modest berenar que s'enduïen.

»D'aquesta manera celebraven els teixidors els dies de festa, quan no es reunien unes quantes famílies i anaven a Collbàs o a Sentfores a fer-ne *una de grossa*.

»Això no vol dir que alguns no s'estimessin més jugar-se algun porró de vi a la manilla, tot trencant pinyons, sota la parra d'algun hort; però per regla general preferien berenar en alguna de les moltes fonts dels entorns d'Igualada; "perquè trobaven ells que les aigües d'aquelles deus eren excel·lents... per refrescar el vi". Així ens ho deia un amic jaio quan li preguntàrem el perquè de les fontades.

»El dilluns, sigui perquè no tenien peça o perquè durava la galvana del diumenge, el cert és que es passaven els teixidors sense treballar. Era una espècie de festa tant de precepte com la del diumenge, i la respectaven celebrant-la entre companys amb la

imprescindible *esqueixada*, que, naturalment, l'acompanyaven amb el corresponent consum d'extracte de raïms. Bé és veritat que en els següents dies de la setmana recuperaven el perdut, imposant-se l'obligació de fer diàriament el nombre de *catxets* necessari per acabar el *tros* el dissabte.

»Deixant a part les seves aficions *diplomàtiques* i polítiques, els nostres teixidors eren, i continuen sent encara, pacífics, honrats i treballadors com ells sols.

»Les teories anarquistes no han arribat pas a malejar-los, demostrant-ho la fredor amb què reben els oradors que vénen a propagar-les. Si algun d'ells es diu anarquista, no us el cregueu: ho és tan sols de boca, puix amb sos actes desmenteix a cada moment el que de paraula ve proclamant.

»Més aviat admeten el socialisme, que repugna menys els seus instints i guarda major harmonia amb el seu temperament pacífic.

»Salut i feina volen ells i que els deixin estar tranquils. No significa això que es deixin trepitjar pels amos de poca consciència ni que no sàpiguen defensar els seus drets quan aquests corren perill, cosa que han demostrat amb dignitat i energia sempre que els ha convingut, sense promoure avalots, sense originar conflictes, captant-se moltes vegades les simpaties de la població en general, que ha comprès la justícia de les seves reclamacions.

»Les aspiracions del teixidor igualadí, nobles i dignes de respecte, consistien (i parlem ara en temps passat, perquè avui, com

hem dit, la indústria de teixits a la mà pot donar-se per morta), consistien, diem, a guanyar-se la vida honradament per a ell i la seva família. Si un dia, a còpia de privacions, arribava a tenir forces suficients per plantar i explotar pel seu compte un telaret, l'haguéreu vist, com abella laboriosa, treballar afanyós i amb extraordinari delit hores i més hores per duplicar els productes d'aquella senzilla màquina... i si aquests, per ventura, corresponien als desitjos de l'*intel·ligent motor*, no tardava el teler a trobar-se un company al costat, i més tard un altre, i un altre... donant-se el cas, i fins i tot els casos, que el teixidor modest d'un dia no molt llunyà, com per art d'encantament, quedava convertit de cop i volta en opulent fabricant.

»Direu vosaltres que no eren aquests casos massa freqüents i que "una oreneta no fa *ístiu*"...; però quan les *orenetes* són en suficient nombre per formar un vol, no ens negareu pas que alguna cosa signifiquen.

»No són, verdaderament, generals els casos assenyalats, però s'han repetit a Igualada prou vegades per donar caràcter als nostres teixidors, per indicar el seu esperit laboriós i pràctic, per posar, en fi, de manifest la notable *adquirivitat* que entre els seus instints domina...

»Ah! Quan contemplem, plens de patriòtica satisfacció, les altes xemeneies que de dia en dia van aixecant-se a la ciutat, i embaïdats fixem la vista en les capritxoses evolucions de la negra fumarada que vomiten, de mica en mica s'apodera de nosaltres l'èxtasi... El nostre pensament va repassant la història de molts

fabricants i, prenent forma les fantàstiques idees que la nostra imaginació inventa, ens sembla veure entre els núvols de fum una formosa matrona representant Igualada, que amb un primitiu teler de fusta a un costat i una poderosa màquina de vapor a un altre, entrega una corona de llorer a un modest obrer, el qual dirigeix la vista a unes lletres de foc que il·luminen el quadre, i que combinades diuen: LABOR OMNIA VINCIT. L'emblema del teixidor igualadí!

Oleguer Godó Castelltort, a qui podem veure retratat amb llargues i poblades patilles, llacet i mirada severa sota unes celles lleugerament circumflexes, com de concentració en el propi i interior pensament, se'ns presenta com la imatge per excel·lència de l'industrial català del segle XIX. Aquells homes que van protagonitzar la Revolució Industrial i la gran ascensió econòmica i industrial del país durant el 1800. Els homes que va caracteritzar Jaume Vicenç Vives al seu llibre «Industrials i polítics» i al seu discurs emblemàtic «El capità d'indústria espanyol dins els darrers 100 anys», pronunciat al Cercle d'Economia el 16 d'octubre de 1958. En aquest segon text, l'historiador gironí, afirmà:

«A mi em sembla —i els fets també ho abonen— que la base principal del desenvolupament econòmic espanyol, és a dir l'avantguarda d'aquesta revolució industrial i tècnica de la qual he parlat abans fou, i continuà essent durant tot aquest segle, la indústria tèxtil catalana. Per tant, la primera fase d'aquest desenvolupament econòmic espanyol del segle XIX correspon

a una cosa que és molt nostra, a una cosa profundament vinculada a aquesta ciutat, i no crec que hi hagi gaire gent que se n'hagi adonat perquè, en definitiva, el nostre esforç ha estat minimitzat per la sèrie de circumstàncies adverses que el van paralitzant, però en realitat el gran esforç realitzat per aquesta burgesia catalana que començà a perfilar-se al segle XVIII a través dels seus òrgans essencials, com pot ser la Companyia de Cotó dins la Junta de Comerç de Barcelona, ha estat, és i continua essent motiu d'orgull per aquesta petita Barcelona voltada de muralles, que amb quatre o cinc ciutats europees era capdavantera de la producció i l'avenç tècnic en el teixit i en la indústria del cotó. Aquesta indústria va conèixer diverses etapes: primer de tot fou la indiana, és a dir la indústria dels tintats, després la indústria del teixit de cotó i, finalment, la indústria del filat. S'havia arribat a aquesta situació cap a l'any 1804, quan va començar la Guerra del Francès i tot se n'anà en orri. Es perdé l'esforç realitzat per aquests homes perquè, enmig de la lluita, no era l'ocasió propícia per a mantenir un mercat quan els exèrcits anglesos i napoleònics portaven a les motxilles dels soldats, no el bastó de mariscal promès per Napoleó sinó la tela o la randa o el tapís que, des de les procedències respectives, venien generalment als espanyols.

»Quan la Guerra del Francès acaba i amb ella tot el període de decadència del primer terç del segle XIX, ens trobem amb una generació, la generació de l'any 1823 plena d'homes d'empresa, d'activitat, de seguretat i de fermesa en el futur. Són els senyors

Bonaplata i Tous, que van fundar El Vapor del carrer Tallers, una indústria gegantina amb els seus telers i les seves màquines, amb una activitat de construcció metal·lúrgica i de producció de teixits de tota mena a la vegada. I al costat d'aquest grup, molts més: uns quatre-cents fabricants, els quals a partir d'aquell moment, es van llençar a conquerir el que podríem anomenar el mercat cotoner espanyol.»

Un d'aquests quatre-cents, des d'Igualada, va ser sens cap dubte Oleguer Godó Castelltort. La *Memoria presentada al Excmo. Señor Ministro de Comercio, Instrucción y Obras Públicas por la Junta Calificadora de los productos de la industria española reunidas en la exposición pública de 1850* està redactada pel Director General d'Agricultura, Indústria i Comerç José Caveda. El nom d'Oleguer Godó Castelltort hi apareix juntament amb el d'altres industrials igualadins, entre els quals el seu parent, Ramon Godó. Segons aquest document, fàbriques com les dels cosins Godó eren preses com a exemple:

«hoy emplea en los hilados 2000 husos, según el método *mull-jenny*; movidos por caballerías; y en los tejidos, telares sencillos de mano, y algunos más modernos y complicados para los patencures [...]. Cuando la fábrica funciona a toda maquinaria ocupa a más de 200 operarios; pero acomodada al trabajo a los pedidos, su número generalmente es más reducido. El algodón que elaboran es importado de las Américas, y asciende anualmente a 25.000 libras, cuyos precios varían según las circunstancias.

Se tejen con estas primeras materias sobre 30.000 varas y pueden manufacturarse hasta 40.000, si la fabrica ha de funcionar por completo, poniendo en ejercicio todos sus husos y telares; pero esto sucede pocas veces desde que la industria algodonera se ha generalizado en Igualada, multiplicando los establecimientos fabriles de la misma clase.»

Segons les dades de cinc anys abans, el 1845 La Quadra de ca l'Oleguer, dedicada al filat i teixit de cotó, tenia una producció anual de 75.000 pessetes de l'època i 120 treballadors.

El senyor Oleguer Godó i Castelltort

El nom d'Oleguer Godó Castelltort apareix en diversos documents signats pel que en podríem dir les forces vives de la Igualada de la primera meitat del segle XIX. Una primera mostra la tenim en el context crispat i revolucionari de la Catalunya de 1843, en peu de guerra per la crisi cotonera que s'estava vivint. Aquesta crisi havia provocat el bombardeig de Barcelona l'any anterior, poc després de l'aixecament iniciat el 30 de maig a Reus pels coronels Joan Prim i Prats i Llorenç Milans del Bosch contra el govern del general Baldomero Espartero. S'acusava al regent del regne d'afavorir els teixits anglesos en detriment de la indústria tèxtil catalana. Espartero acabaria caient i marxant a l'exili. El 20 de juliol de 1843, Oleguer Godó signava com a membre de la Junta Superior del Partido de Igualada una comunicació a la Junta Suprema de Barcelona, on s'afirmava:

«La junta auxiliar de gobierno de la villa y partido de Igualada, que antes que su capital hubiese podido lanzar el grito de salvación de la patria la Reina, secundó la primera en Cataluña el que había dado el noble y valiente brigadier D. Juan Prim en la esforzada ciudad de Reus, no puede menos que manifestar á

V.E. el disgusto con que se ha leído por estos habitantes la comunicación que, con fecha 16 del actual y publicada en el periódico *El Imparcial* del 18, se sirvió dirigir al Excmo. Sr. ministro de Estado y Despacho de Guerra, y encargado provisoriamente de los demás ministerios, por el temor casi fundado de mirar comprometida la promesa de unión y eterna fraternidad de todos los españoles que juró guardarles en el acto de su instalación.

»Convendrá en verdad con V.E. que son preferibles para regir los destinos que la nación paga para su mejor estar, aquellos venerables varones que en su desempeño han acreditado inteligencia, pureza y amor al país, a hombres nuevos y sin experiencia; pero no que la participación de los hombres que han venido del extranjero, lejos de afianzar la unión que tan de lleno proclamamos, pueda irritar al país y hacerlo perder de la tolerancia, la fraternidad y dulzura con que les ha abierto sus brazos.

»Algunos de estos proscritos por el frenético espíritu de partido que en algún tiempo, no tan feliz como el presente, dominó en España, desde el día glorioso en que sentado en su silla el ministro D. Joaquin María López propuso abrirles las puertas de su patria, tenían casi consignado el derecho de venir a ofrecer sus vidas a la Reina y a la Constitución, por cuyos objetos sagrados pelearon con tanto patriotismo y en ninguna otra ocasión más oportuna que la presente, en que se sancionó aquella proposición, podían hacerlo con más dignidad, por ser la causa de aquella misma Reina y la de la salvación de su patria que iba a perderse en el abismo de los males; adhiriéndose lealmente a

las ordenes de un general digno miembro de aquel ministerio, y conduciendo junto con éste a la inmensa mayoría del ejército español, unido a la causa del pueblo, hasta los muros de la capital de la monarquía a terminar la terrible crisis que corremos, y a conseguir indudablemente un completo triunfo que asegurará la independencia nacional, y consolidando la unión de los españoles con tanto entusiasmo por todos proclamada, labrará la futura felicidad de nuestra patria.

»V.E. dice que ningún hombre ni ninguna corporación podrá llamarse el autor de la nueva situación, porque solo del país es la gloria, y esta junta auxiliar añadirá a ese principio que reconoce por muy abierto, que ninguno de los honrados hijos de este país que ha sabido salvarse por sí mismo, puede ser excluido en la prestación de sus auxilios por el miserable pretexto de haber sido de ese o del otro color político.

»La misma lección que acaba de dar la España a todo el mundo de lo que vale para sacudirse el yugo con la que la quería reprimir aquel hijo espurio, que en día no tan sereno como hoy se le creyó acreedor a regir los destinos de la misma, la reciben cuantos puedan intentar sumirnos otra vez en otro abismo, cuya posibilidad es absurda, confiando al gobierno al gran partido nacional proscribiendo exclusivas ambiciones.

»Pero no crea V.E. que esta junta popular, que con la mejor intención se le dirige en estas circunstancias, lo hace con ánimo de censurar la referida comunicación, sino que mirando aun lo fuerte de la crisis, que ya felizmente terminó para nuestro principado,

en el centro de la monarquía donde se emplearán más esfuerzos para la división de los leales, se atreve a indicar a V.E. lo perjudicial de la publicidad de semejantes comunicaciones, que hechas confidencialmente pueden dar mejores resultados, y evitar que publicadas sirvan de pábulo a los pérfidos para promover cuestiones, que de etiqueta pasan a las de partido, que para siempre ha jurado la nación en masa no presentar jamás.

»El ministerio López ha de solidar la paz y hacer la ventura de la España; a él se le ha proclamado por la nación toda, y los mágicos acentos de concordia que son la base de su programa en los corazones de los buenos españoles penetrados, y por los que entusiastas han volado al combate, no se puede permitir que desaparezcan como el humo que levanta una hoguera desde el momento en que la llama ha dejado las cenizas.

»Dios guarda a V.E. muchos años. Igualada 20 de julio de 1843. El presidente, Pablo María de Jover; el coronel gobernador vicepresidente, Tomás de Nalda: vocales José Antonio de Padró, José Aguilera y Morros, Olegario Godó, José Galcerán, José Masaguer y Monner, Miguel Catarineu, José Torelló, Pedro Castells, Celestino Mas, vocal secretario.»

Mesos després, el 17 de novembre de 1843, Oleguer Godó i Castelltort subscrivia juntament amb una llarga llista de convidats, un certificat relatiu a Marià Cubí, «autor de varias obras literarias, fundador del colegio de San Fernando en La Habana, y otro en Méjico, profesor teórico-práctico de Frenologia». La

frenologia era una suposada ciència desenvolupada per Franz Joseph Gall que assegurava que el caràcter, els trets distintius de la personalitat i fins i tot les tendències criminals d'una persona poden ser estudiades en funció de la forma del cap, estudiant quines regions estan més desenvolupades. Marià Cubí era presentat també com a professor «de lenguas modernas, presidente nato de las Sociedades Frenológicas de Igualada, Manresa y Cardona». En aquest certificat es deia que:

«Nosotros los abajo firmantes certificamos que Don Mariano Cubí y Soler, en doce sesiones de dos horas cada lección, y por un sistema que nada deja que desear, nos ha enseñado teórica y prácticamente la ciencia frenológica, habiéndonos dejado firme y profundamente convencidos de que, para cursarla, no se necesitan otros conocimientos preparativos más que saber leer y escribir.

»Faltaríamos a nuestro deber, si, a más de esta espontánea manifestación, no confesáramos también francamente, que nuestra convicción de la verdad de las doctrinas frenológicas ha ido arraigándose más y más en nuestros ánimos a medida que hemos ido estudiando y conociendo; penetrándonos al propio tiempo de cuan prematuro e infundado debe ser todo juicio que sobre ellas se forme antes de haber examinado y verificado los hechos sobre que se funda.

»La Frenología, que es una verdadera Psicología, una ciencia o sistema positivo del entendimiento humano, está destinada,

según nos es dado contemplarla ahora, a producir con asombrosa rapidez, mejoras de mucha consideración en todas las clases del estado, sin desviarse jamás de la senda que trazan la religión, la filosofía, la razón y el principio de gradual desarrollo que Dios ha establecido en todo lo creado.

»Igualada a 18 de noviembre de 1843. Antonio Gomis y Mestre, bachiller en Medicina y Cirugía; Jaime Gomis y Galtés, Pbro., licenciado en cánones; Joaquín Galcerán, fabricante; Francisco Castells y Mas, fabricante; Pablo Tàpies, fabricante; Manuel Arnús, licenciado en Medicina y Cirugía; Domingo Carles, fabricante; José Serra y Escura, tintorero; Francisco de Asís Torrescasana, fabricante; Francisco Carull, relojero; Bartolomé Galcerán, fabricante; Antonio Rubert, fabricante; Francisco Ferrer, fabricante; Bernardo Muntadas, fabricante; José Respall, comerciante; Cristóbal Feliu, fabricante; José Massaguer y Turull, fabricante; Olegario Godó, fabricante; Pedro Godó, fabricante; Ignacio Muntadas y Campeny, fabricante; Pedro Roma, profesor; Pedro Nunell, profesor de primera educación; Jaime Castells y Mas, fabricante; Joaquín Abadal, impresor y librero; José Farreny y Jové, fabricante; Juan Serra y Escura, tintorero; Francisco Dalmas, comerciante.»

En un altre àmbit, la intervenció d'Oleguer Godó i Castelltort va ser decisiva per a l'educació femenina a Igualada. Tot va començar arran d'una trobada casual amb la fundadora de la Congregació de les Filles de Maria, religioses de les Escoles Pies,

l'arenyenca Paula Montal. Ho explica el biògraf de santa Paula Montal, Dionís Cueva:

«Tornava Paula d'Arenys d'ajudar a morir la seva mare. A la diligència li tocà asseure's junt a un cavaller que va dir ser d'Igualada i dir-se Oleguer Godó. Era fabricant de teixits de cotó. Tornava d'un viatge de negocis pel Maresme i s'havia detingut amb més assossec a Mataró, per vendre productes de les seves fàbriques i per veure el seu fill Francesc, intern al col·legi dels escolapis.

»Hi va haver temps de parlar. Sabent que el seu company de viatge era d'Igualada, Paula preguntà:

—Digui'm, i com està a Igualada l'ensenyament de nenes?

—Poc atesa —respongué el Sr. Oleguer.

»Seguí el diàleg sobre el mateix tema. A Paula la impulsa la seva vocació i aquell afany, mai sadollat, d'eleva el nivell de la dona i salvar així les famílies. I el Sr. Oleguer, ric en diners, era més ric encara en amors i preocupacions familiars: una esposa endreçada, tres fills, un ja mort i set filles, tres d'elles en edat escolar: la Rosa, la Josepa i l'Anna. Parlà Paula del seu Institut, dels seus col·legis, de les seves nenes, de la seva connexió amb els escolapis. I abans de separar-se a Barcelona, ell cap a Igualada, ella cap a Sabadell, quedava firmat un contracte verbal: les escolàpies anirien a Igualada, i el Sr. Oleguer posaria en moviment l'Ajuntament, el Governador i el mateix Sr. Bisbe.»

La Igualada de 1848 comptava amb 11.108 habitants, una sola parròquia i més de seixanta capellans, alguns d'ells religiosos

exclaustrats. En aquest sentit, la Desamortització de Mendizábal de 1835 havia provocat el tancament dels convents dels Agustins, dels Caputxins i l'escola dels Escolapis, que ensenyaven primeres lletres, llatí i humanitats als nois de la vila des 1732 i que no tornarien fins el 1858. Aquell 1848 s'havia obert un col·legi d'ensenyament mitjà, agregat a la Universitat de Barcelona, on hi assistien 40 alumnes. Pel que fa a les noies, hi havia cinc escoles on 220 alumnes aprenien a cosir, a fer mitja i religió. L'analfabetisme femení era especialment alt quan Paula Montal arribà a Igualada el 16 de juny de 1849, per a impulsar juntament amb el seu benefactor la fundació de l'escola. Com escriu l'historiador Mn. Segura:

«L'Ajuntament, en sessió del 1r de maig de 1849, acordà la fundació d'un col·legi de noyes sota la direcció de la Congregació de Filles de Maria, o Mares de l'Escola Pia, dotantlo ab 4000 rals anuals, acordant comunicar aquest acort al Quefe polítich de la provincia, y si aquest l'aprova, al Sr. Bisbe de la diòcesis, perquè la institució tinga un caràcter més estable y religiós. (Reg. 1848-1952). Lo col·legi s'inaugurà en lo mes d'agost del meteix any. En 1854 les escolàpies es traslladaré a la nova casa que compraren en lo carrer del Vidre.»

De fet, les escolàpies inauguraren la seva primera escola en un local que el mateix Oleguer Godó tenia al número 45 carrer del Clos –on també tenia la seva Quadra de ca l'Oleguer– de forma provisional. Les primeres religioses, entre elles la fundadora de

l'ordre i primera superiora Paula Montal, i les seves companyes Anna Font, Rosa Mir, Manuela Canellas i Assumpció Ramón, s'allotjaren a casa de la família Godó. La biografia de la mare fundadora de les Filles de Maria dona més detalls d'aquella època fundacional:

«El Sr. Oleguer parlà amb el seu amic, el Sr. Martí Aguilera, conseller de l'Ajuntament. Reunida la corporació municipal el 13 d'abril de 1849, considerà oportú que vinguessin cinc Filles de Maria, que se les bonifiqués amb 4.000 rals anuals i que poguessin cobrar una mensualitat a les nenes acomodades. Es cartejà amb el cap polític de la província. Nova reunió el primer de maig: s'aprovà el de les cinc religioses, el de 4.000 rals, amb la qual cosa elles ja estan d'acord, i també que rebran 40 nenes gratuïtes, designades per l'Ajuntament. I afegeix l'Acta: "Cal tenir en compte que aquestes religioses proporcionen una instrucció tan completa, que ensenyen fins i tot geografia".

»Arribà l'aprovació del cap polític. Arribà la benedicció del Sr. Bisbe de Vic, el Dr. Llucià Casadevall, amic de Balma. Joiós el prelat, escriu a l'alcalde i alaba les Filles de Maria, «les quals per les seves excel·lents virtuts i la seva acurada instrucció, són molt dignes que la Vostra Senyoria els dispensi tota la seva protecció, podent estar segur de la meua en tot esdeveniment.

»Bé estava la recomanació, però a Igualada tot foren braços oberts i amics entranyables per a les Filles de Maria. Mireu com narrava el senyor alcalde al seu cap polític l'arribada de les

escolàpies: “Dichas religiosas han tenido la más cordial y satisfactoria acogida de parte del público y del Ayuntamiento, que ha procurado subvenir a todos los gastos que ocasione este interesante establecimiento”.

[...]

»L'1 de juliol, que era diumenge, envaí la casa la primera colla de nenes. Aviat s'assegueren als bancs les becaes per l'Ajuntament —41 en comptes de 40— amb la seva papereta a la mà, i unes altres disposades a pagar un ral per mes. S'ha d'esmentar entre aquestes Rosa Godó, lluint la bellesa dels seus quinze anys; la seva germana Josepa, que en tenia nou, i la benjamina, la petita Anna, de set.»

L'expedient burocràtic per a l'obertura de l'establiment educatiu havia començat el 26 de març, i a finals de l'any 1849, l'escola de les escolàpies arribà a les 150 alumnes. El 18 d'octubre, el bisbe de Vic havia visitat Igualada i, en aquesta visita, també va voler conèixer l'escola fundada per la mare Paula. L'escola ja s'havia guanyat el prestigi de les autoritats eclesiàstiques i civils, i en general de la vila d'Igualada. Com assegura la biografia de Paula Montal:

«Aquest prestigi recolzava en les qualitats de la directora, en una organització pedagògica que havia donat fruits excel·lents a Figueres, Arenys i Sabadell, en un ampli programa d'ensenyaments —labors, assignatures científiques i literàries, formació cristiana— i en la preparació pedagògica de les seves mestres.

Per a Paula aquest últim punt era essencial. Un col·legi val tant com els seus mestres. I així com va animar a Sabadell Francesca de Domingo, animà a Igualada les dues joves Anna Font i Eudalda Mercadal. Se n'anaren totes dues a Barcelona i el 17 de març d'aquest any 1850 obtingueren el títol de mestres amb notes brillants.

»Ja en 1851, l'Ajuntament en ple reconeix amb certificat oficial els èxits del col·legi. Lloa els progressos morals i socials de les senyoretes, la finor de les seves labors, els seus treballs immillorables, que són els que ha de saber una bona mare, i les “muestras de adelanto en la lectura, geografía, aritmética y gramática castellana, debido esto al celo constante, aplicación esmerada y virtud sublime de las señoras directores y profesoras”.

»Exacta és la lloança i molt ben trobats, els epítets.

»I el Dr. Llucià Casadevall diu per aquestes mateixes dates al Sr. Ministre de Gràcia i Justícia: “Soy testigo ocular de la inmensa utilidad que, tanto en la moralidad como en la instrucción, han reportado las niñas de la villa de Igualada, de mi diócesis, desde que las llamadas Hijas de María se establecieron en dicha villa”.

»Això cap a fora. Que cap a dins, a l'oratori i a la clausura de comunitat, es va fent esperit la lletra del directori de pregàries i del compendi de les Constitucions. En una visió retrospectiva, la mare Dolors Vidal resumí així aquella vivència religiosa: “Ha estat aquell col·legi i la seva comunitat un dels més observants de l'Institut; és aquesta la causa, potser, del gran nombre de vocacions que han sortit de les seves classes, sempre molt nombroses”.

»I sense potser, mare Dolors. En aquest any 1850, dues noies igualadines se n'anaren al noviciat. Dolors Quadrench i Càndida Comas es deien. Uns mesos després hi anirà també la Rosa, Rosa Godó, la filla del Sr. Oleguer Godó. On hi hagi la Paula, brollaran vocacions.»

Casat amb Rita Fargas Roca (1805-1887), Oleguer Godó va tenir 10 fills, entre ells dos dedicats a la vida religiosa, Rosa, de les Filles de Maria, i un altre fill, Francesc, que professà com a escolapi. El seu hereu fou el seu fill Pere Godó Fargas, nascut l'any 1822. Oleguer Godó i Castelltort va morir el 24 de novembre de 1856. Tal i com recull un certificat de l'època:

«Dª Rita Fargas de Godó como usufructuaria y D. Pedro Godó y Fargas como propietario de los bienes de D. Olegario Godó y Castelltort, subscribieron un derecho en 7 de febrero de 1857 en virtud del inventario formalizado ante Notario (?) a 23 de diciembre de 1856 y de la escritura de capítulos y testamento de su referencia, según consta entre otros el acuerdo obrante en el folio 229 del libro 3^a de tres fincas urbanas de Igualada.»

Pere Godó i Fargas va ser l'encarregat de gestionar i dirigir l'herència paterna, composta per la societat «Viuda e Hijo de Olegario Godó», la ja cèlebre Quadra de ca l'Oleguer. Pere Godó, al capdavant de la raó social «Viuda e Hijo de Olegario Godó», va intervenir com a accionista del projecte de ferrocarril entre Sant Sadurní i Igualada. A partir del primer tren Barcelona–Mataró,

el desenvolupament del ferrocarril va viure una època d'auge al país. A Igualada, la preocupació per aconseguir l'arribada d'una línia, vital per enfortir els llaços comercials i el transports de primeres matèries i mercaderies, va fer que ja l'any 1852 els fabricants igualadins Ramon Castells Pié i Francesc Castells Comas i el polític Celestí Mas creessin una junta per a la promoció del ferrocarril Igualada – Martorell. L'any 1855 les forces vives igualadines, amb el recolzament del polític i intel·lectual Pascual Madoz, inicien el projecte del ferrocarril, redactat per l'enginyer Antoni Aguilera Gibert amb un pressupost de 14.750.000 pessetes. Amb un import tan elevat per a l'època, calia la participació de les institucions i, davant la negativa d'ajuts del govern espanyol els igualadins van rebaixar, momentàniament, les seves aspiracions i es va començar a treballar en el projecte d'una línia de tramvia amb tracció animal que els unís amb Sant Sadurní.

No va ser fins el 24 de d'agost de 1863 que una reial ordre va atorgar la concessió del ferrocarril i el 19 de novembre es va constituir a Igualada l'empresa Sociedad del Ferrocarril de San Saturnino de Noya a Igualada. Tenia un capital social de 7.500.000 pessetes. amb l'emissió de 7.500 accions de 500 pessetes. i la resta van ser obligacions. La raó social Viuda e Hijo de Olegario Godó va participar en l'empresa, subscriuint 15 accions. De les primeres 7.500 accions, 3.000 ja estaven compromeses amb la companyia del ferrocarril de Tarragona a Martorell i Barcelona. El 17 d'abril de 1864 Josep March Pascual, president de la societat, ja tenia problemes de caixa per pagar

els interessos del capital i les obligacions. Malgrat tot, van contractar les obres de construcció amb l'empresa francesa Pascal Possicos et Pascal et fils que van iniciar l'explanació entre Igualada i la Pobla de Claramunt sota la direcció de l'enginyer Federico Alameda. Per tal de seguir amb les expropiacions i abonar els costos de la contracta, el juliol de 1865 la companyia sol·licità dels accionistes un nou desemborsament, que en no ser atès provocà la paralització de les obres i la fallida de la companyia. L'any 1882, el diputat per Calaf, Santiago Serra i Cru-selles, que en aquells moments és va fer amb la titularitat de la concessió, al·legava que la crisi financera i la manca d'ajuts del govern havien provocat la situació. Per salvar el projecte proposà transformar la línia ferroviària de via ample a via estreta. El govern espanyol no admeté les al·legacions i aquell mateix any declarà la caducitat de la concessió. Com hem vist, no serà fins a l'estiu de 1893 que circulà el primer tren cap a Igualada. Però tot això, Pere Godó no ho havia de veure. Casat amb Serafina Barral i Comas, va morir l'any 1866. El seu hereu va ser un altre Oleguer. Oleguer Godó Barral.

Oleguer Godó i Barral, un igualadí del seu temps

L'historiador Jaume Vicens Vives, en el document «Capità d'Indústria» citat amb anterioritat, explica:

«Fins l'any 1855 podem dir que la indústria tèxtil catalana forma part d'un complex econòmic-espanyol però que, a partir de 1854 i fins el 1896 aquest mercat s'amplia i des d'aquell moment es troba i demostra plenament que l'únic cos industrial que realitza un progrés definitiu a Espanya és el de la indústria tèxtil. Aquest predomini es consolidaria entre l'any 1866 i el 1886 a l'empara del que s'anomena l'època de la febre de l'or, per assolir el màxim cap a l'any 1890 quan s'obria al mercat català les grans possibilitats de Cuba i Filipines, que no van aconseguir donar prou resultats perquè l'any 1898 portà la independència d'aquestes colònies.

»Si poguéssim imaginar estadísticament el pes del grup industrial català del segle XIX, jo no vacil·laria a concedir-li el 55% de la totalitat de l'esforç emprat per la indústria espanyola en el conjunt de l'economia. És a dir, aquests quatre-cents homes de Barcelona aconseguiren en l'espai de vint anys representar

més de la meitat de l'economia industrial espanyola. I gràcies a aquest impuls, com veurem més tard, va ser possible tot el trànsit o l'intent de trànsit d'una economia agrària espanyola a un tipus econòmic modern.»

Com a nét d'un industrial de la primera meitat del segle XIX, i hereu d'una empresa que es consolidarà a partir de 1850 com a «Viuda de Olegario Godó», primerament, i posteriorment a finals de segle a nom seu, Oleguer Godó i Barral va ser qui va viure en primera persona aquest procés de modernització i ascensió del segle XIX descrit per Vicens. Oleguer Godó i Barral va néixer a Igualada el 6 de febrer de 1859. Com descriu un llibre de retrats d'empresaris tèxtils conservat per la família Godó García:

«La Quadra de “Ca l'Oleguer” y en ella al frente el joven Olegario, ansioso de transformaciones y perfeccionamientos, vieron la total mecanización y racionamientos de nuestra industria textil hasta nuestros días. No fiaba en el refrán castellano de que el buen paño en el arca se vende, sino que en diligencia visitaba a los más lejanos clientes de Galicia o Andalucía.»

D'aquests viatges en queda com a testimoni fotogràfic un retrat realitzat a Granada, ja en la maduresa, amb el seu fill i hereu Oleguer Godó i Biosca, tots dos vestits de «moros», amb turbants i gel·laba, en una estampa típica de la moda orientalitzant europea, que en aquella època —primers anys del segle XX— era costum entre els visitants de la ciutat de l'Alhambra, des dels

temps de Washington Irving. El seu germà Salvador Godó i Barral exercirà de gerent de l'empresa familiar Oleguer Godó Hermanos. L'octubre de 1902, amb un capital inicial aportat de 120 pessetes, serà un dels divuit socis fundadors de Godó, Lladó i Cia, una societat amb domicili social a Igualada que es proposava assegurar el subministrament elèctric a la ciutat i que seria gestionada pel Sindicat de Fabricants d'Igualada.

El 17 d'abril 1890, Oleguer Godó i Barral, de 31 anys, va contraure matrimoni amb Josefa Biosca i Ramírez (1869-1943), de 21 anys i filla de l'igualadí Miquel Biosca i Bertran i Rita Ramírez i Sanz, nascuda a Medinaceli (Sòria). Els va casar mossèn Francesc Godó, rector de les Escoles Pies d'Olot i oncle del nuvi. El matrimoni Godó Biosca va tenir set fills: Maria, nascuda el 1891; Rita, nascuda el 23 de juny de 1892; Julita, nascuda el 9 de novembre de 1893; l'hereu Oleguer Godó Biosca, nascut el 23 de juny de 1897; Miquel; Roser, nascuda el 2 d'abril de 1899 i Pere, nascut el 24 d'agost de 1902.

Com el seu avi, Oleguer Godó i Barral va ser per dret propi un personatge destacat de la vida social igualadina. En aquest sentit, aviat va donar mostres del seu interès per la cultura i col·laborà en diferents iniciatives que l'àmbit literari i musical es portaren a terme a la seva ciutat. L'any 1883, *La Vanguardia*, fundada pocs anys abans pels seus parents Godó i Pié, informava que el jove Oleguer Godó formava part com a secretari del jurat del certamen literari organitzat per l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, i del que també formaven part el poeta i dramaturg

Frederic Soler —conegut com a Serafí Pitarra—, com a president, l'escriptor Emili Coca i Collado, el metge i escriptor Jacint Laporta i Mercader, l'arquitecte Bonaventura Bassegoda i Amigó, Sebastià Franch i Gabriel Serra. Amb l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, fundat l'any 1863 pels obrers Antoni Carner, Antoni Vila, Ferran Salat i Josep Estany, amb el suport del Pare Marià Ferrer, no només hi tingué relació en tant que soci i col·laborador, sinó que l'estatge i terra adjacents de la històrica entitat al carrer Sant Pau, construït i inaugurat el 1878 estaven gravats amb un cens del qual era beneficiària la seva mare, Serafina Barral.

Oleguer Godó i Barral, com els seus parents Godó i Lluçà, també va tenir una curta etapa com a regidor del consistori de la capital de l'Anoia. Oleguer Godó va prendre possessió del càrrec de regidor de l'Ajuntament d'Igualada el 2 d'abril de 1896. Componien la nova corporació municipal els regidors Joan Sabat Boi, Joan Deop Riba, Pere Massaguer Colom, Ramon Martí Mirapeix, Josep Closa Puig, Oleguer Godó Barral, Eusebi Viladés Canals, Francesc Riba Ferrer, Sebastià Castelltort Fusté, Manuel Nadal Llerona, Jaume Raspall Morera, Gaietà Gibergas Gomis, Francesc Soler Miquel, Blai Morera Ferrer, Joan Vidal Orpí, Joan Lladó Montaner i Antoni Calafell. Com a batlle de reial ordre fou nomenat el mateix dia Rafael Carol Valls, tot i que aviat el substituiria accidentalment el regidor Joan Deop Riba, primer tinent d'alcalde. Oleguer Godó s'integrà a la Comissió Permanent de Governació i, alhora, fou designat per a formar part de la Junta d'Instrucció Pública. De tota manera, la política no deuria plaure excessivament

a Oleguer Godó, ja que cessà com a regidor el 10 de setembre de 1897, coincidint amb el trasllat del domicili legal de la societat des del carrer del Clos número 49, principal, d'Igualada, al passeig d'Isabel II número 10, de Barcelona.

Així com en el món de la política no reeixí, una afició que tota la vida conservà Oleguer Godó fou la música i el cant. Va participar en la fundació de l'Orfeó del Noya, que va existir a Igualada entre 1909 i 1931 dirigit pel mestre Miquel Jordana i Puig, i del qual en va ser president. El 22 de desembre de 1912, l'Orfeó va inaugurar la senyera de l'Orfeó del Noya, en un acte presidit pel president de l'entitat i amb la presència de músics i representants d'altres orfeons catalans, entre els quals el fundador de l'Orfeó Català, Lluís Millet, que exercí de padrí de l'estendard, el director d'orquestra Joan Lamote de Grignon, el mestre Pecavins, director de l'Orfeó de Manresa, el mestre Balcells de l'Orfeó Gracienc, Mossèn Molé en nom del de Mataró, el mestre Lambert en nom del de la Casa de la Caritat, la senyora Jovita Serra de l'Orfeó del Vendrell, etc. *L'Igualadí, Setmanari Republicà i Autonomista*, portaveu a Igualada i sa comarca, en va fer la crònica, no exempta de notes corrossívament polítiques:

«Atentament vàrem assistir diumenge passat a les festes anunciades amb motiu de la inauguració de l'esplèndida Senyera de l'Orfeó del Noya.

»Al dematí va celebrar-se un ofici al Sant Hospital, beneint-se durant el mateix la Senyera apadrinada pel director de l'Orfeó

Català D. Lluís Millet i la orfeonista Paca Albín. Durant aquest acte, l'Orfeó va cantar la missa *sine-nómine* de Palestrina, i segons contenen els que la varen sentir, va executar-se d'una manera acabadíssima.

»A la sortida va dirigir-se l'Orfeó a la casa de la Vila per a presentar la Senyera a la ciutat. Varen pujar al saló del consistori els mestres que l'acompanyaven amb la Junta de l'Orfeó, sent rebuts pels regidors de la minoria republicana i únicament el senyor Marsans de la majoria. Els demés regidors, presidits per l'alcalde varen brillar per la seva absència. El saló estava brut i els empleats de la casa donaven un trist espectacle permanent coberts davant els il·lustres visitants. Per lo que deixem transcrit poden figurar-se els lectors els comentaris que feien i lo alavada que va ésser l'exquisida educació mostrada per nostres autoritats tan diligents i esplèndides amb els cabals de la Ciutat quan se tracta de moixenganges Soperanians, home-natges frustrats al senyor Joanet.

»El president de l'Orfeó D. Oleguer Godó, dirigint-se al Consistori va agrair-li que figurés en el primer lloc de la llista de subscripció. Va oferir la Senyera i l'obra de l'Orfeó a Igualada, prometenent continuar la seva obra d'art i germanor i va exposar la seva confiança que en la mateixa trobaria la cooperació de l'Ajuntament. El senyor Marsans, amb l'eloqüència que li és peculiar va dir que ho agràia i que l'Ajuntament faria lo que podria.

»Acte seguit va exposar-se al balcó la Senyera que va ser saludada per l'Orfeó amb el seu preciós himne, sent fortament

aplaudit per la gran gentada que s'havia reunit a la Plaça. Uns quants visques a l'Orfeó, a Igualada i a n'en Millet varen donar fi a l'acte.»

Un any després, com a president de l'Orfeó, Oleguer Godó va participar en el XVI Congrés Agrícola Catalano-Balear, formant part de la comissió organitzadora juntament amb el seu parent el diputat Joan Godó i Llusià, el diputat provincial Josep Queralt i Martí, l'alcalde Joan Godó i Pelegrí, el president del Cercle Mercantil, Industrial i Agrícola, Ricard Marsans, el president de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, Joan Valls, el president del Centre Gremial Ramon Guitart i el president i el secretari de la Cambra Agrícola, Isidre Torello i Francesc Riba i Ferrer.

La dedicació a la fàbrica i l'activitat patronal

El 6 de març de 1913, Oleguer Godó i Barral rebia una poesia dedicada «al ilustre señor Don Olegario Godó, en el día de su santo», del poeta Josep Verdaguer, que al mateix text apel·lava i invocava «de su magnanimidad una gracia pecuniaria que dignifique en algo su muy amarga situación». El sonet, d'una qualitat més que dubtosa, deia:

*Notas de dicha palidos y fríos,
no han de enviarle mi gratitud sincera,
más noble condición, más alta esfera,
han menester los sentimientos míos.*

*Si de su ciencia los gallardos bríos,
mi pobre pluma reflejan. Quisiera
en acuso mi homenaje lo sintiera
como tributo al mar rinden los ríos.*

*Cese al cabo mi febril combate:
la pluma romperé con la esperanza
que mi soñada pretensión combate!*

*Mas, no! Vence en mi la confianza;
A SAN OLEGARIO le ofrece el vate!
¡¡Y quien entonces su valer valerosa!!*

Però no tot eren noves poètiques d'aquest tipus. El mateix any 1913, Oleguer Godó va patir la vaga declarada a totes les fàbriques d'Igualada.

El corresponsal de *La Vanguardia* a la capital de l'Anoia, explicava el dia 3 d'agost de 1913:

«Como era de suponer, después de lo acordado en el mitin de anoche, hoy se han declarado en huelga los obreros de todas las fábricas de tejidos de esta ciudad. Han ido a la huelga por unanimidad, sin coacciones, influidos por el ejemplo de los del resto de Cataluña y por los discursos pronunciados en el mitin de ayer, pues la característica de los obreros igualadinos es el amor al trabajo, y sólo por disciplina o solidaridad a sus compañeros han secundado el movimiento.

»Las fábricas afectas al paro son: la de don Juan Godó Llusà, con 507 obreros; señores Ignacio Font y Hermano, 600; Hijos de Pascual Noguera, 208; Baldomero Camps y Blavi, 138; Olegario Godó, 100; J.Ortínez i Masamán, 85; señora viuda de Salvador Beliu, 143; don José Lladó Ferran, 80; señora viuda de Ramón Sistare, 52; señores Mas y compañía, 80; don José Closa, 45; señora viuda de Ramón Carré, 40; Gumersindo Godó, 40; don José Borrás, 32; don Antonio Casas, 40; señores Hijos de Buenaventura Martí, 38; la fábrica de aprestos de don José Solá en la que trabajan 20 obreros, y otras de menos importancia, que suman en junto, con los dichos, unos 3.000 obreros, que son el total de los que huelgan.

»En los pueblos de Jorba, Montbui y Copons se trabajaba esta mañana en todas las fábricas, si bien se temía que por la tarde también secundasen el paro.

»Las fábricas de género de punto, que son en número de diez, funcionan todas, habiendo manifestado los obreros que no se hallan comprendidas en la industria textil.

»Por ahora no se ha registrado ningún incidente digno de mencionarse, ni existe indicio alguno que haga suponer que los obreros de los demás ramos secunden el movimiento, únicamente se abrigan temores de que lo efectúen los curtidores, respondiendo a excitaciones de los elementos ácratas, en cuyo caso huelgarían cerca de mil hombres, y de extenderse la huelga al ramo de curtidores, se ocasionarían graves perjuicios a esta ciudad, la cual, como es sabido, es el principal centro productor de este ramo, pues cuenta con 170 fábricas de curtidos. El alcalde don Juan Godó y Pelegrí, con quien conversamos esta mañana, y que nos recibió afectuosamente, dándonos informes detallados del curso del actual conflicto, ha dado las oportunas órdenes a sus subordinados y a la benemérita para el mantenimiento del orden. La guardia civil patrulla constantemente las calles de la ciudad, hallándose destinadas algunas parejas a la custodia de los edificios públicos y fábricas.

»En previsión de que el conflicto se agravara, por secundar la huelga los curtidores, sería conveniente que se aumentasen las fuerzas de la benemérita, pues las aquí destacadas actualmente solo se componen de 38 guardias.

»Esta mañana, en el primer tren han salido para Barcelona el conocido propagandista ácrata Noi del Sucre, en unión de Barjau y otros compañeros. Servitge.»

L'any 1914, la filla gran d'Oleguer Godó i Barral, Maria Godó Biosca es casa amb Andreu Soldevila i Valls, importador de cotó. La dot que lliurà Oleguer Godó pel casament, i que s'ha conservat, fou de 10.000 pessetes. Andreu Soldevila i Maria Godó van ser pares de quatre fills: Rita, morta en la infància, Oleguer, Josefina i Rafael. D'aquests fills, el més conegut seria Oleguer Soldevila i Godó, de qui en morir l'any 2013 l'historiador Francesc Cabana parlaria com «el darrer dels grans cotoners». Oleguer Soldevila va formar el grup Mitasa, que donaria feina a 1.500 obrers en diferents fàbriques al llarg de la geografia catalana. D'entre aquestes, Filatures del Berguedà S.A., successora d'una vella fàbrica de la Pobla de Lillet. Com explica Cabana, «Soldevila va comprar la fàbrica i, al mateix temps, el salt d'aigua que havia estat propietat d'Asland, la fàbrica de ciments, a Castellar de n'Hug. L'aigua del Llobregat, propera al naixement del riu i on circula amb un fort desnivell, li produïa 3.000 cavalls de potència elèctrica, més que suficients per a la filatura». Conseller del Banc Popular de Lluís Valls Taberner i Arnó, també ho fou de Banca Catalana, alhora que propietari de l'Hotel Majestic de Barcelona.

La segona filla d'Oleguer Godó i Barral és casà amb Joan Riba i Guixà, amb qui va tenir dos fills, Maria Josepa i Francesc Riba Godó. Julita es casà el 6 de setembre de 1919 amb Jaume

Castelltort Enrich (1891-1936). Van tenir dos fills, Esperança i Jaume Castelltort Godó. Segons ens reporta l'historiador igualadí Antoni Dalmau, Castelltort era conegut com el Ton del Jaume, i com a Santiago per la seva esposa. Jaume Castelltort era blanquer, agent comercial (representant de l'asseguradora La Sud Amèrica) i encarregat de la sucursal de la Caixa d'Estalvis de la Diputació (després Caixa d'Estalvi de la Generalitat de Catalunya), situada als baixos de Ca la Ciutat, essent-ne nomenat director l'octubre de 1932). Tenia l'adoberia i el magatzem de cuiros al pèl al carrer Sant Antoni de Baix, 7, 10 i 11. Cap als anys 1920, va ampliar l'adoberia que li havia pervingut del seu avi, Anton Castelltort i Borràs. Durant els primers mesos de la Guerra Civil (1936-1939), va ser detingut. El 20 d'agost de 1936 fou conduït a la presó del Jutjat, on va romandre uns onze dies. Deixat en llibertat el 31 d'agost, aquell mateix dia fou assassinat i abandonat a la cuneta de la carretera d'Òdena, al km. 5, prop de Can Macià, com ens fa saber Antoni Dalmau. També és Dalmau qui ens explica que, després de la guerra, les autoritats franquistes van voler implicar d'alguna manera en la seva detenció i/o mort el republicà Jaume Claramunt i Breu, que va succeir-lo com a encarregat de la sucursal igualadina de la Caixa. La viuda, Julita Godó, però, va acusar directament de la mort els germans Joan i Marc Freixas i Llorach. El 2002, els seus hereus van vendre l'adoberia familiar a l'empresa Haubi S.A.

La seva germana Roser es casà en primeres núpcies amb el doctor Joan Ortínez Cuéllar, facultatiu de l'Hospital de la Santa

Creu i Sant Pau, mort el gener de 1936 i amb qui no va tenir fills, i en segones núpcies amb Joan Cabra Sala, amb qui tingué una filla, Roser Cabra i Godó.

En aquesta etapa de maduresa, Oleguer Godó amplià i modernitzà la fàbrica de teixits d'Igualada, mentre s'implicava en l'obertura de nous negocis, com la fàbrica de «Guants Rex S.A.», «Curtidos Riba Guixà S.A.» —amb el seu gendre—, «Olegario Godó successor de Arturo Stenger» (posteriorment, Tejidos Maratti) dedicada al gènere de punt. Alhora, Oleguer Godó i Barral va anar ampliant també territorialment el seu negoci. Va obrir una fàbrica a Caldes de Montbui, on l'any 1917 juntament amb un grup d'industrials de la població fundaria la companyia d'electricitat «Electra Caldense, S.A.», avui dia encara en servei. A Igualada, Oleguer Godó i Barral l'any 1921 participaria en la fundació de la companyia d'aigües «Aigua de Rigat S.A.», de la qual en seria president del consell d'administració el seu gendre Jaume Castelltort. L'any 1927, Oleguer Godó va comprar una fàbrica de teixits a Lluçena (L'Alcalatén). Fundada l'any 1923 per Ezequiel Dávalos i Severino Ramos, dos dels més potents industrials tèxtils de la comarca, «l'Electro-Téxtil S.A.» va revolucionar la vida econòmica d'aquest petit poble de la serra de Castelló, fins llavors pràcticament dedicat exclusivament al sector agrari. L'Electro-Téxtil va mantenir-se en mans de la família Godó fins la dècada de 1980.

Les iniciatives d'Oleguer Godó i Barral no s'acaben aquí. L'any 1923 es constituïa «Cooperativa de Fluido Electrico» amb

el comte de Caralt com a president i l'exalcalde de Barcelona Joan Pich i Pon —cèlebre per les seves trabucades verbals— com a conseller delegat. L'anunci de la companyia feia referència a les personalitats i firmes que havien subscrit accions, entre ells «Güell y C^a S. en C.», Sobrinos de Juan Batlló, «Luis A. Sedó S. en C.», «Riviere y C^a S. en C.», Bertran, A. Grober, Juan Godó, J. Llobet y Guri, Tecla Sala, i un llarg etc., entre els quals, òbviament, també hi figurava el nom d'Oleguer Godó i Barral. Notícies publicades a *La Vanguardia*, en aquella època, fan referència a possibles fàbriques d'Oleguer Godó a Sant Feliu de Codines —on l'any 1923 es va produir una aturada per excés d'emmagatzematge, que va deixar sense feina a 80 obrers—; al carrer Marià Cubí de Barcelona —on l'any 1931 es produí un petit incendi que cremà mobiliari del despatx i un petit dipòsit de cotó—; i a Sùria —de la qual en tenim referències per les paraules de l'alcalde d'aquesta població del Bages en una visita al governador civil de Barcelona l'any 1932, Joan Moles i Ormella.

Soci del Casal Nacionalista d'Igualada des de 1922, de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, del Casino d'Igualada, de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, subscriptor de *l'Eco de Igualada* i subscriptor voluntari del cos de Bombers d'Igualada i de l'Associació de Fabricants de Teixits d'Igualada, al final de la Gran Guerra (1914-1918) va contribuir amb un donatiu de teixits a «La obra del socorro inmediato a los belgas libertados», impulsat pel consolat d'aquesta nació europea tan castigada pels estralls del conflicte. També va adherir-se a

l'homenatge al militar igualadí Bartomeu Muntaner Cirici, per la seva actuació heroica a Kudi Tahar (Marroc), que li havia valgut la Cruz Laureada de San Fernando, i va donar cinc pessetes per al monument a Juli Garreta a Barcelona, l'any 1927.

A partir de finals de la dècada dels deu del segle XX, comença la implicació d'Oleguer Godó i Barral en les entitats patronals i de representació industrial dels cotoners. Són anys de gran conflictivitat social, de vagues i enfrontaments entre patrons i obrers. Ja l'any 1894 Oleguer Godó figurava com a secretari de la Junta Directiva del Sindicat de Productors d'Igualada, fundat sota els auspicis de Liga de Productores del Principado de Cataluña i adherit a la Liga Nacional de Productores. En formaven part com a president Marià Vila, Ramon Castor, Bonaventura Catarineu, Casimir Font, Josep Bertran i Ramon Lladó. El maig de 1906, Oleguer Godó també participava en la fundació a la seva ciutat del Bloc de Defensa Mercantil, «asociación formada por fabricantes y almacenistas del ramo de hilados y tejidos, destinada a la defensa de los créditos de los asociados en las suspensiones de pagos y quiebras, para lograr una acción común en cada caso, que imprima la mayor eficacia en la defensa de sus intereses».

L'any 1919, Oleguer Godó i Barral al capdavant d'un grup de patrons igualadins i un gran nombre de representants obrers signa un telegrama al governador civil de Barcelona Julio Amado y Reygondaud de Villebardet, per agrair-li les gestions que el seu delegat havia realitzat per resoldre el conflicte que existia

a la indústria tèxtil de la ciutat. El 7 de febrer de 1924, Godó participa en la «Magna assemblea de productores» al Foment del Treball Nacional, en la qual els representants de la indústria, l'agricultura i el comerç demanaven la protecció del govern del general Primo de Rivera i la denúncia del tractat comercial amb la III República Francesa. *La Vanguardia*, a la seva crònica, dóna les claus per entendre la relació i el suport del món patronal català al cop de Primo de Rivera:

«Una simple ojeada a la lista de representaciones y adhesiones que a continuación publicamos, basta para dar idea perfecta de la excepcional importancia que revistió ayer la asamblea efectuada ayer en el Fomento del Trabajo Nacional. Por el número y la calidad de los elementos que lo integraron, ese acto puede calificarse, sin exageración, de imponente.

»Pocas veces el clamor de las fuerzas vivas de un país se habrá dejado oír con tanta energía y con tanta medida. Pero también, es preciso subrayarlo, con tanta justicia. El desbarajuste y la insensatez de la vieja política que llevó a España al borde del abismo, había llegado a alcanzar proporciones tan descomunales, que su repercusión en la vida económica del país continúa pesando fatalmente sobre los elementos productores, aun después de haber sido barrido el ominoso sistema que hizo posibles tantos graves quebrantos. La ligereza suicida de los antiguos gobiernos, su manera verdaderamente incomprensible de tratar los intereses que constituyen el nervio de la riqueza nacional, y

especialmente el abominable desconcierto en el modo de negociar los tratados comerciales, de cuya ponderación y de cuyo equilibrio dependen, directa o indirectamente, el bienestar y el porvenir de la inmensa mayoría de los ciudadanos, acarrearón el insoportable estado en que hoy se encuentran la industria, el comercio y la agricultura de España.

»Mas no es ahora el momento de inquirir las causas de esa inminente ruina, de sobras sabida, ni siquiera recordarlas platónicamente. Ahora se trata, ante todo, de reaccionar cuanto antes, rectificando con toda urgencia los pasados errores. Hartas veces, en tiempos del régimen caducado, se había recurrido, para soslayar las voces, al bochornoso recurso de fomentar los antagonismos que circunstancialmente se suscitan entre industriales y agricultores. Pero las torpezas del sistema han sido tales, que finalmente sus mismas armas menos nobles se han vuelto contra él. Hoy industriales, comerciantes y agricultores aparecen fraternalmente unidos. El peligro es tan grave que el supremo interés de la salvación común se impone por igual a todos. Ya no se trata de peticiones particulares. Se trata de un verdadero clamor nacional.

»Tenemos por seguro que el actual Directorio, atento a las necesidades del país, no desoirá estas voces patrióticamente justicieras. Ningún gobierno digno se haría sordo a ellas. El general Primo de Rivera ha indicado, con indiscutible sagacidad, que para poder obrar en nombre de los sagrados intereses de España necesitaba la eficaz asistencia de la opinión productora.

Aquí la tiene. El acto realizado ayer en el Fomento del Trabajo Nacional es de una elocuencia decisiva. El marqués de Estella cuenta ya con lo que justamente pedía. El Directorio puede actuar revestido de la máxima representación apetecible en este caso. De sus actos depende, y ya nada más que a ellos, la salvación de la economía patria, amenazada de inminente ruina. Y ya que el Directorio supo barrer a los causantes del mal, que sepa también borrar sus desastrosas huellas.»

L'abril de 1925 Oleguer Godó i Barral és elegit president de la Mancomunitat de Fabricants de Teixits de Cotó, entitat patronal fundada el 1919 que tenia com a primer objectiu «la regularització del mercat interior, en quant afecti a la bona harmonia entre fabricants i comerciants, procurant que els negocis es realitzin d'una manera formal i seriosa, seguint les regles dictades per les modernes lleis econòmiques i desterrant per pertorbadores les pràctiques empíriques seguides fins avui». Formaven la Junta presidida per Godó, Jaume Amat, vicepresident primer; Antoni Simón Ramo, vicepresident segon; Martí Armenguer, secretari; Rossend Fusté, vicesecretari primer; Antoni Seva, vicesecretari segon; Martí Oliva, comptador i Miquel Llobet, tresorer. El mateix dia de la seva elecció, Godó va elevar una petició al president del Directori Militar, el dictador Miguel Primo de Rivera, en que se sol·licitava l'establiment de l'horari d'estiu «por los beneficios que reporta a la industria textil». En el mateix sentit, Godó i Barral va signar sol·licitud que fou presentada al governador,

en la qual constaven les adhesions dels presidents d'entitats cooperatives, mutualistes, patronals i obreres. Mesos després, Oleguer Godó al capdavant de la Mancomunitat de Fabricants de Teixits s'adheria a la campanya per tal que els contramestres no fossin inclosos en l'impost d'utilitats, i telegrafiava en aquest sentit al Dictador, sol·licitant-li aclariments en aquesta qüestió. El nom d'Oleguer Godó i Barral tornà a aparèixer a la premsa quan fou proposat per formar part, com a vocal propietari, en el comitè regulador de la indústria tèxtil, juntament amb altres fabricants com Josep Compte, Francesc Trinxet, Ramir Busquets, Eusebi Bertrand, Ramon Rosal, Josep Llaudet, Joan Bertrand, Alfons Amat, Artur Sedó i Bartomeu Terrades. Tots ells foren elegits. Seguint amb la seva activitat com a dirigent patronal, Godó va presidir la conferència que Ramon Batlle Matabosch va pronunciar a la Mancomunitat de Fabricants de Teixits sobre la regulació de les vendes de teixits, a la qual van assistir, segons la premsa, totes les forces vives de la ciutat. En el seu parlament, Oleguer Godó va exposar davant els reunits que els esforços de tots s'haurien d'encaminar a la consecució de normes adequades, que acabessin amb la falta de col·laboració col·lectiva pel que fa a la defensa dels interessos mercantils.

La regulació de la venda de teixits centraria els treballs de la Mancomunitat de Fabricants en aquells anys 1926-1927. En aquest sentit, es van fer trobades d'emmagatzemadors de tota Espanya amb fabricants de teixits, on es va posar sobre la taula la necessitat de regulació de la venda, contractes, lliurament,

preus, toleràncies i procediments d'arbitratge, i que van derivar en la redacció d'un reglament per a la venda de teixits de cotó, el febrer de 1928. L'any següent, Oleguer Godó i Barral va deixar el càrrec, i se li feu un homenatge en forma de lliurament d'una escultura en marbre d'Enric Clarassó i un dinar a la Font del Lleó de Pedralbes. Van presidir l'acte la junta de la Mancomunitat de Fabricants de Teixits, amb el seu president Sr. Casanovas, diverses personalitats igualadines i representants de la indústria tèxtil catalana. Com recull la crònica de *La Vanguardia*:

«Según es de rigor, al espumoso “champagne” siguieron los brindis, en los que los señores Casanovas, Batlle, Iborra y Meyer enaltecieron la figura del señor Godó y Barral, elogiando su labor como presidente de la Mancomunidad de Fabricantes de Tejido y como miembro del Comité Regulador de la Industria Algodonera, labor que aun en los momentos más críticos se tradujo en positivos beneficios para el ramo textil.»

Els anys de formació de l'hereu

Oleguer Godó i Biosca va néixer a Igualada el 4 d'abril de 1897, hereu d'Oleguer Godó i Barral i de la seva esposa Josefa Biosca i Ramírez. Com costum en moltes famílies de l'alta burgesia, la seva educació va transcórrer en règim d'internat. D'acord amb les fotografies que es conserven, Oleguer Godó va educar-se al col·legi Valldemia, fundat a Mataró l'any 1855 pel pare Ermengol Coll de Valldemia i regit des de 1887 pels pares Maristes. Seguidament, el curs de 1915-1916 va estudiar a l'Escola Industrial de Barcelona, institució que formava part dels projectes educatius de la Mancomunitat de Catalunya, on va presentar un treball de revàlida consistent en un projecte d'organització d'una fàbrica de filats de 10.000 fusos de contínua. A les consideracions generals del treball, al qual hem pogut accedir, el joveníssim Oleguer Godó Biosca exposa, que:

«Me he propuesto hacer el proyecto de reválida con todo los detalles y gráficos necesarios para que se vea claramente mi modo de pensar respecto a lo que ocupa.

»Me han dicho que debo hacer una memoria basándome en la instalación de una hilatura de 10.000 husos de continua que su producción ha de ser torcida a dos cabos, siendo el número medio el 30, hallar como resumen el precio de coste del algodón

a punto de ser entregado, para las fábricas que han de continuar trabajando, para hacernos las distintas clases de géneros de algodón necesarios a nuestro modo de vivir.

»Parece el proyecto cosa sencilla y lo fuera si no me pidiese el precio de coste del algodón elaborado, esto complica el proyecto grandemente pues para ello ha de detallarse todo el movimiento de una hilatura en marcha.

»Ya sé que en mi inexperiencia práctica puede hacerme incurrir en algunas omisiones y errores que procuraré con voluntad llegar a reducirlos al minimum y no digo por completo porque por el empeño y de los que uno ponga en su ejecución siempre hay algún detalle que a pesar suyo omite. Si miro sin orden el ancho campo que abarca una hilatura veré cuan difícil es hacer una memoria para que ésta sea el verdadero espejo de lo que podría ser el día de mañana un hecho.»

Per a presentar el seu treball, Oleguer Godó va elaborar un detallat pla de desenvolupament del projecte, dividit en tres parts: instal·lació de la fàbrica, on detallava la producció, maquinària necessària, força motriu, força adoptada, localitat d'emplaçament (que en aquest cas era Mollet del Vallès), accessoris, terrenys, edificis (dels quals s'adjuntaven plànols) i capital d'instal·lació; sosteniment de la fàbrica, dividit en primera matèria, valor de la mà d'obra, capital circulat i despeses generals i, per últim, un resum final. Paga la pena arribar a les darreres línies del resum final. Oleguer Godó i Biosca, escriu:

«Con los anteriores cálculos y deducciones he llegado al final de lo que me han pedido por “reválida” y gustoso he ido esbozando estos apuntes y trazando el plano adjunto, por ser el último trabajo que para mi querida ESCUELA INDUSTRIAL le dedica (si así puede llamarse) un alumno que recordará con satisfacción las horas felices allí transcurridas, debidas al talento, bondad y amabilidad de los dignos catedráticos, a los que envía un efusivo saludo de reconocimiento su ex-discípulo

OLEGARIO GODÓ

Barcelona, 30 de noviembre de 1916.»

El 16 de juny de 1917, en la junta de professors de l'Escola Industrial presidida pel vocal secretari del patronal August de Rull, li fou lliurat el títol de director d'indústries tèxtils, juntament amb els seus condeixebles Miquel Fossas, Antoni Berenguer, Frederic Ricart, Francesc Estrada i Emili Vilaseca. En la breu gasetilla publicada a *La Vanguardia*, es deia que «hízose constar el sentimiento que embargaba a los reunidos por el grave estado de salud del presidente del Patronato, don Enrique Prat de la Riba». El primer president de la Mancomunitat de Catalunya moriria el dia 1 d'agost de 1917 a Castellterçol.

Oleguer Godó i Biosca va ser un jove esportista, gran aficionat al futbol i soci del Futbol Club Barcelona, el seu club de tota la vida, i del Reial Club Deportiu Espanyol, per, seguint un costum habitual en la seva època, no quedar-se cap diumenge sense futbol. De la vinculació de Godó amb el Barça, en queda

testimoni en la signatura d'un manifest datat el 28 d'octubre de 1928 i encapçalat pel propi fundador del club i diverses vegades president de l'entitat, Joan Gamper, en el qual posava de manifest la crisi en què es trobava el club, i es cridava els seus socis a treballar per capgirar la situació. El text, publicat a la premsa, deia:

«En el socio del F.C. Barcelona no puede concebirse la indiferencia ni la pasividad, sobretodo cuando se ha de velar por su futuro, ni seria prudente que el conformismo se concretase al espectáculo, dejando así abandonado todo cuanto afecte al buen régimen del club. Este es de todos y todos tenemos el deber de convivirlo internamente con objeto de evitar que la madrugadora irreflexión pueda empeñar pasados gloriosos y agravar un presente nebuloso.»

El 28 de maig de 1927, a la Catedral de Barcelona es va celebrar l'enllaç matrimonial entre Oleguer Godó i Biosca, que ja comptava amb trenta anys, i la jove Carme Salsas Durand, de 27 anys, filla de François Salsas Soler i Emília Durand Patcharoti, tots dos d'origen francès i residents a Sant Feliu de Llobregat. El 16 de febrer de 1928, menys d'un any després del matrimoni, naixia a Sant Feliu Carmen Godó i Salsas, la filla gran de la parella. La segona filla d'Oleguer Godó i Carme Salsas, María José Godó i Salsas, va néixer a Barcelona el 10 de febrer de 1931; i la filla petita, Mercedes, ho féu el 24 de setembre —festivitat de la Mare de Déu de la Mercè— de 1933.

L'any 1932, Oleguer Godó i Barral i els seus fills Oleguer i Miquel Godó Biosca constitueixen davant de notari la societat mercantil «Olegario Godó Sociedad Anónima», amb domicili social al Passeig de Sant Joan número 27, baixos i un capital social de dos milions vint-i-cinc mil pessetes de l'època. La societat, d'acord amb les seves escriptures de constitució, tenia per objecte «la fabricación de hilados y tejidos de todas clases y todo cuanto con la misma se relacione a que venía dedicándose Don Olegario Godó y Barral». Aquest darrer, aportava a la societat els béns mobles de la indústria i immobles situats a Igualada, Ódena, Caldes de Montbui, Lluçena, Barcelona (barris d'Horta i Sant Andreu del Palomar), així com drets reals, especialment els diferents censos que havia heretat de la seva mare. Oleguer Godó i Barral subscrivia mil tres centes acciones, per un valor d'un milió tres centes cinquanta mil pessetes, mentre els seus dos fills en subscrivien setanta cinc cadascun, per un valor de sis centes mil pessetes. En la mateixa escriptura de constitució, quedaven nomenats Oleguer Godó i Barral com a president del consell d'administració i els seus fills com a vocals, exercint a més aquests darrers el càrrec de gerent i secretari del consell d'administració. El mateix 1932, en plena II República, hi va haver nous conflictes laborals a Igualada, que van afectar a les indústries dels Godó. Com assenyala una gasetilla de *La Vanguardia* titulada «Los conflictos de Igualada»:

«Anoche el gobernador civil participó a los reporteros que el secretario de la Delegación de Trabajo, señor Cortina, que marchó

a Igualada para buscar una solución a los conflictos obreros allí existentes, le comunica que las anudadoras, cuya huelga se ha considerado ilegal, se reintegran hoy al trabajo y el lunes se iniciarán nuevas negociaciones entre los patronos y las obreras, para procurar un arreglo definitivo.

»Las anudadoras son unas 800 y trabajan en las cinco fábricas de los señores don Juan Boyer, Hijos de José Ortínez, don Joan Godó Llusá, don Olegario Godó Barral y don Ignacio Font Vilaseca.»

Oleguer Godó i Biosca, un senyor de Barcelona i de Madrid

El 16 de juny de 1939, un mes i mig després del final oficial de la Guerra Civil, moria a Barcelona Oleguer Godó i Bar-
ral. Tenia 80 anys. A la necrològica que li dedicà *La Vanguardia Española* —que acabava d'estrenar aquest nom, d'acord amb el nou règim— es deia:

«Era el finado perfecto ciudadano, caballero ejemplar y elemento muy destacado en el ramo de producción a que dedicó sus actividades. Fabricante de tejidos de algodón, supo colocar su industria en altísimo lugar, como correspondía a sus dotes y espíritu de iniciativa. Este, sin embargo, le llevó a pisar otros campos que aquel en el que ejercía primero, obteniendo en todos ellos el mismo éxito y la misma honrosa calificación.

»En este terreno, su pericia, tacto y don de gentes hicieron que fuese siempre considerado por sus compañeros como uno de sus más idóneos y genuinos representantes. Tales circunstancias hicieron que ocupase reiteradamente la presidencia de distintos organismos e instituciones profesionales y de carácter oficial, entre ellos la Mancomunidad de Fabricantes, cargo en que fue reelegido. Fue también propugnador eficaz y uno de los

más destacados fundadores del Comité Algodonero. Era asimismo amante de las artes, que protegió y estimuló en gran medida, siendo obra de su iniciativa e impulso la fundación del Orfeón del Noya, de Igualada.

»Emigrado ante el terror rojo, del que sufrió en gran manera, tanto espiritual como materialmente, incorporó su esfuerzo y entusiasmo con aportaciones de todo orden al triunfo de la causa nacional, que ha podido presenciar, si bien las angustias y emociones que indefectiblemente habían de gravitar sobre su ya avanzada edad, han precipitado su fin.»

En aquest mateix sentit, la breu biografia que sobre Oleguer Godó i Barral consta en un volum sobre grans industrials catalans que hem citat anterior, assegura:

«Nuestra guerra civil, que le cogió en plena vejez, acabó prácticamente con su vida, ya que habiendo regresado a Barcelona inmediatamente después de su liberación, pudo casi solamente contemplar las cenizas de lo que había sido su almacén y oficinas del Paseo de San Juan, totalmente destruido por un incendio hacía solo unas semanas, tomar posesión, dando nuevas pautas y directrices, de sus negocios, reencontrarse con sus muchos amigos, y apaciblemente, el 16 de junio de aquel año 1939, entregar su alma al Señor, rodeado de todos sus hijos y nietos».

El seu fill gran, Oleguer Godó i Biosca, es va fer càrrec dels negocis familiars, entre ells «Olegario Godó Sociedad Anónima»,

«Proyectos y Construcciones Urbanas Sociedad Anónima», constituïda el 1935, y «Guantes Rex Sociedad Anónima», constituïda el 1929. Segons recordaven els néts d'Oleguer Godó Biosca, la seva mare els explicava que durant la Guerra Civil un treballador de la fàbrica havia amagat el seu avi, que havia aconseguit fugir a França, on es va reunir amb la seva família. Expatriats bona part de la guerra, el matrimoni Godó Salsas i les seves filles petites van passar una llarga temporada a Biarritz, al País Basc francès. Quan la família Godó Salsas retornà a Barcelona, les coses, però, havien canviat molt. A les dificultats de la represa després de la destrucció humana i material de la guerra, calia afegir-hi les decisions del règim; un règim que no dubtava a multar fins i tot uns industrials –un col·lectiu que suposadament, activament o passivament, donava suport al nou règim– com els Godó amb una sanció de 50.000 pessetes i el decomís del producte per vendre teixits a preus abusius de la seva fàbrica de Lluçena, segons publicaven *La Vanguardia Española* i l'*ABC* del 29 d'agost de 1939. Alhora, l'aïllament del règim, l'esclat de la II Guerra Mundial, el racionament i el gran pes del mercat negre, l'autarquia oficial, complicaven enormement l'arribada de primeres matèries, especialment cotó, que provenia dels Estats Units i d'altres països aliats. Un home ben situat i bon coneixedor del món cotoner català, com Manuel Ortínez, emparentat amb els Riba Ortínez d'Igualada, explica a les seves memòries *Una vida entre burgesos* que en aquelles primeres èpoques del franquisme:

«Calia obtenir constantment de Madrid tota mena d'autoritzacions d'importació i exportació per fer funcionar la indústria tèxtil catalana. Aquestes autoritzacions s'aconseguien de moltes maneres, bé per amistat —a Madrid l'amistat és fonamental per resoldre la major part dels problemes amb l'Administració— o bé pagant de sotamà.»

Ortínez també explica quin era el «sistema» que imperava durant la primera etapa del franquisme per a l'arribada de primera matèria, tot un símbol de l'època:

«Imperaven llavors els comptes combinats, un sistema d'aprovisionament de primera matèria que s'aplicava a la indústria en general. L'Administració autoritzava importar primera matèria pel mateix valor que exportaves manufacturat. Si exportaves cent podies importar cent. La qüestió estava en el fet que la primera matèria era escassa en el país. El fet d'importar era, per tant, estrictament parlant, un bon negoci. Si importaves un producte a 40 pessetes el quilo, en el mercat nacional doblaves i triplicaves fàcilment el valor de venda. Naturalment, per això calia, sobretot, disposar de llicències d'importació, assumpte no gens fàcil. Hi havia dos sistemes: un era la pura i simple compra de la llicència, pagant el que fos a l'intermediari, que podia ser o no un funcionari de l'Administració, o fer veure que exportaves més del que ho feies en realitat, donant un valor al manufacturat superior al real. Si exportaves un teixit que costava 20 i deies que costava 40, podies importar per un valor de 40. Aquest sistema

es deia “compte combinat” en relació amb els ítems importació/exportació que li donaven sentit.

»La falsificació, òbviament, ja començava a la duana. Al port embarcaves una partida de teixits, per exemple, i deies: «Aquí hi van 300.000 metres de teixit a 30 centaus de dòlar el metre». En realitat hi havia 100.000 metres a 10 centaus el metre, amb la qual cosa la quantitat de cotó que podies importar creixia artificialment. La complicitat dels funcionaris, és natural, costava els seus diners.

»No cal dir que aquests tripijocs no haurien estat possibles sense la tolerància del règim, la qual s'obtenia a força de pagar els favors.»

Potser per això, per poder estar a prop d'aquest poder franquista al qual calia aproximar-se, relacionar-s'hi i, fins i tot, segons hem vist, pagar favors per poder fer funcionar la indústria en una etapa encara marcadament per l'aïllacionisme, l'autarquia i la restricció, la família Godó Salsas va residir durant llargues temporades a Madrid. Segons els fills de Mercedes Godó, primerament, l'Hotel Palace de Madrid on Oleguer Godó hi tenia una suite permanent, i posteriorment al seu propi hotel, l'Hotel Los Ángeles, fundat l'any 1944 i adquirit per Oleguer Godó. Aquell mateix any a Madrid, Godó també hi constituirà la societat «Sai-zes Sociedad Anónima». La seva relació amb el món immobiliari i financer madrileny serà determinant en aquesta etapa, sense deixar mai les seves responsabilitats de fabricant cotoner a

Catalunya. Abans, però, el 1943 moria a Barcelona Josefa Biosca i Ramírez, mare d'Oleguer Godó i Biosca.

Amb domicili a Diagonal-Via Augusta, la família Godó Biosca gaudia dels privilegis econòmics i socials de la seva classe social, amb viatges per Europa, travesses en vaixell i el tradicional estiueig a Sant Sebastià, publicat a les pàgines d'Ecos de Sociedad de *La Vanguardia*, on també es felicita al cap de família puntualment el dia del seu sant. Un patriarca que, segons els seus néts, gaudia de la seva afició al futbol, al bridge i al golf, una afició a la qual va arribar per motius de salut. Un altre dels records familiars fa referència a la llengua familiar dels Godó. Com tantes altres famílies de l'alta burgesia catalana, el matrimoni Godó Salsas, que parlava en català entre ells, feia servir el castellà com a llengua familiar amb les seves filles, en un procés de substitució lingüístic generalitzat en aquests sectors.

Entre les diferents facetes empresarials d'Oleguer Godó i Biosca destaca la seva presència al Consell d'Administració d'Unión Pacífico Sociedad Anónima de Seguros y Reasegurados, que presidia l'empresari i advocat Narcís de Carreras i Guiteras, que seria president del Futbol Club Barcelona entre 1968 i 1969 i de la Caixa de Pensions de Barcelona. En el consell d'administració d'aquesta empresa trobem altres noms coneguts com els del notari Frederic Trias de Bes i Giró, el jurista Isidre Archs i Riqué, Antoni Solé Palou, el cunyat d'Oleguer Godó Joan Cabra Sala —també director general de la companyia—, l'empresari tèxtil cotoner i president del Barça entre 1946 i 1952 Agustí

Montal i Galobart, el fundador d'AC Marca i Tintes Iberica Antoni Marca Caricchio, l'empresari Enric Fàbregas Soler, Climent Parareda i Artigas i Ramon Cruells i Folguera. Entre les amistats d'Oleguer Godó i Biosca es trobava un dels empresaris més destacats del franquisme, Jaume Castell i Lastortras. Castell, nascut a Manresa el 4 de juliol de 1917, havia heretat del seu pare unes indústries importants, com Manufacturas de la Piel (Pielsa), la farmacèutica Laboratorios Funk, la càrnica Productos Selectos del Cerdo (La Piara) o Hilaturas Gossypium, una filatura de cotó, sector en el qual també es movia tradicionalment Oleguer Godó. Però el somni de Jaume Castell es trobava en el món bancari i la manera d'accedir al restringit sector bancari de l'època era a través de la compra d'una fitxa bancària. En aquest cas, el projecte de Castell va començar amb l'adquisició l'any 1950 de la Banca Suñer de Ripoll, una petita entitat que l'any 1954 passarà a ser el Banco de Madrid, presidit pel comte d'Argillo. A partir d'aquí, Castell construirà un potent grup creditici integrat també pel Banco Catalán de Desarrollo. En aquest món financer i industrial, una altra de les entitats amb les quals Oleguer Godó Biosca va tenir relació seria el Banco Popular Español de Lluís Valls-Taberner i Arnó, nebot de Domingo Valls i Taberner, un dels grans personatges de la burgesia catalana i personalitat destacada del món cotoner.

Una nota curiosa en aquest món de relacions en què es movia la família Godó-Biosca —les filles, per exemple, freqüentaven un bon grup d'amics on també hi havia un jove Joan Antoni

Samaranch i Torelló, futur president de la Diputació de Barcelona, ambaixador a Moscou i president del Comitè Olímpic Internacional— és la notícia apareguda a la secció «Ecos de Sociedad» de *La Vanguardia* de 6 de setembre de 1950 , que diu:

«En el teatro Viñas de Moyá, se ha celebrado una función a beneficio de las obras de reconstrucción del templo parroquial y a cargo de un grupo de aficionados de la colonia veraniega y de los cuadros escénicos de la población.

»Primero se represento la conocida comedia quinteriana *Las de Caín*, bajo la dirección de don José Clapera, estando los personajes encarnados en Maria del Carmen y Júlia Laborda, Carmen Echenave, Rosita Vilardell, Maria Jesús Pascual de Llorens, Cecilia Camprubí, Beatriz Llorens, M. Teresa Riera, Luis y Pedro Portabella, Juan y José Luis Arregui, Fernando Echevane, Miguel Oller, Antonio Portabella, Eduardo Castellet, Juan Vilardell, José M. Permanyer y Olegario Godó.

»Luego se puso en escena el juguete cómico de Mora y Casas *Els mals esperits* a cargo de Beatriz Torrents, Juan Coma, Joaquín Forcada y Sebastián Daví.

»Los intérpretes de ambas obras fueron muy aplaudidos, así como el señor Clapera.

»A continuación se celebró una fiesta en honor de los participantes en la función en el gran hotel, donde se sirvió una cena fría.»

Un càncer acabà amb la vida d'Oleguer Godó i Biosca en una edat encara jove. El 17 d'abril de 1960 moria a Barcelona, amb 63

anys. L'endemà va celebrar-se el funeral a l'església de la Mare de Déu de Núria, abans de ser enterrat al cementiri de les Corts. Els diaris se'n van fer ressò. A *La Vanguardia* s'hi podia llegir:

«Confortado con los Santos Sacramentos y la Bendición Apostólica, falleció el pasado Domingo el prestigioso industrial don Olegario Godó Biosca, natural de Igualada, persona de extraordinario relieve en los círculos económicos y mercantiles de Barcelona y Madrid por hallarse estrechamente vinculado con diversas empresas de ambas capitales.

»El extinto destacó en todo momento por su capacidad organizadora y por su actividad incansable, puestas al servicio de aquellas empresas a las que dedicó sus mejores energías y afañes. Excelente esposo y padre de familia, era muy apreciado por todos cuantos le trataban ya que brillaron en él su caballerosidad y hombría de bien, lo que le había granjeado sinceras y extensas amistades. La noticia de la muerte de Olegario Godó ha producido general sentimiento en esta ciudad y en Igualada por lo que llegan a la familia del doliente incontables testimonios de pésame con tan doloroso motivo.

»El acto del sepelio, verificado en el día de ayer, constituyó una impresionante manifestación de duelo que congregó a relevantes personalidades y representaciones barcelonesas y a numerosos amigos particulares.

»En paz descanse don Olegario Godó Biosca, a cuyos afligidos esposa, doña Carmen Salsas Durand; hijas, María del Carmen,

María José y Mercedes; hermanos, hermanos políticos y demás deudos hacemos presentes a través de estas líneas nuestro más sentido pésame por la irreparable pérdida que experimentan.»

Un any després, el madrileny *ABC*, recordava el difunt a les seves pàgines de necrològiques:

«Mañana, día 17, se cumple el primer aniversario del fallecimiento en Barcelona, de D. Olegario Godó Biosca, destacado financiero, que a lo largo de su vida dinámica y creadora, dio prestigio a múltiples industrias, especialmente la firma Olegario Godó, S.A., una de las más antiguas y de mayor prestigio dentro del ramo textil, guiadas siempre a buen porto por este gran financiero, que se distinguió por sus dotes de organizador y creador de empresas de gran relieve.

»Al recordar hoy el fallecimiento de don Olegario Godó Biosca, es también necesario unir al dolor de esa pérdida el recuerdo de sus grandes virtudes, sabiendo comprender los defectos ajenos, empleando la bondad en todos sus actos y, muy especialmente, ese su gran sentir humanitario para vivir de cerca los problemas de aquellos que de una u otra manera formaban parte de su magnífica obra mercantil e industrial.

»En este aniversario, Madrid al igual que Barcelona, en cuyas dos ciudades habían arraigado los afectos creados por este financiero catalán reiterarán el testimonio de pésame a la familia del fallecido, que tanto de los dos ciudades como del resto de

España recogerán en forma afectiva el testimonio de las muchas amistades que contaba en vida D. Olegario Godó Biosca.»

Segons l'esquela que publicà *La Vanguardia* en aquest primer aniversari, es celebraren misses al Santuari de la Mare de Déu de Pompeia, a la Catedral i a les esglésies de Santa Maria de Gràcia, de la Concepció, Betlem, Montsió, Sant Oleguer, del Pi, Sant Jaume, Mare de Déu de la Mercè, Mare de Déu del Carme, Santa Anna, Mare de Déu de Núria, Mare de Déu del Roser, Mare de Déu del Perpetu Socors, dels Pares Carmelites, Mercedaris, Paüls i Jesuïtes, a Barcelona; també a la Basílica de Santa Maria d'Igualada, al monestir cistercenc de Poblet, a les parròquies de Sant Miquel Arcàngel i dels Pares Paüls de l'Espluga de Francolí i a l'església arxiprestal de Lluçena.

El final d'una nissaga

D'acord amb el testament d'Oleguer Godó i Biosca, atorgat el 15 d'abril de 1941, la seva hereva universal va ser la seva esposa Carme Salsas Durand. Com expliquen els seus néts, Carme Salsas, després de la mort del marit, va prendre la determinació de traslladar-se a viure a l'hotel Ritz (avui Palace) amb les seves tres filles Carmen, María José i Mercedes. Una pràctica no gens estranya, ja que com recorden els fills de Mercedes, en aquella època fins a 55 persones vivien a l'emblemàtic establiment de la Gran Via de les Corts Catalanes. Aquesta darrera va contraure matrimoni el 18 de febrer de 1969 amb el cordovès Jesús García Cerezo. De nou, *La Vanguardia* se'n va fer ressò:

«En una capilla privada se ha celebrado en la intimidad la boda de la señorita Mercedes Godó Salsas, hija de don Olegario Godó (ya finado) y de su viuda, doña Carmen Salsas, de conocida familia barcelonesa, con don Jesús García Cerezo, de distinguida familia cordobesa. La madre de la novia ofreció una recepción, en la que se sirvió un coctel, atendiendo a los invitados, con dicha dama, los novios y las demás hijas de aquella, María del Carmen y María José.»

Mercedes Godó i Salsas i Jesús García i Cerezo van tenir dos fills, Olegario i Mari Ángeles Godó García. Aquest primer té un fill anomenat Oleguer Godó.

Carme Salsas Durand va morir a Barcelona el 16 de juny de 1978. Deixava com a hereves les seves tres filles, Carmen, María José i Mercedes. L'inventari dels béns que rebien en herència les tres germanes Godó Salsas, fet l'any 1978, permet fer-se una idea dels negocis i activitats industrials, financeres i immobiliàries del seu pare, Oleguer Godó, mort divuit anys abans. Les germanes Godó Salsas eren hereves de les societats «Proyectos y Construcciones Urbanas, S.A.» (PYCUSA), «Olegario Godó, S.A.», «Guantes REX, S.A.», «Viviendas Sociales, S.A.», «Hotel Los Ángeles, S.A.», i «Saizes, S.A.», amb propietats immobiliàries a Barcelona, Madrid, Igualada, Caldes de Montbui i Lluçena. També heretaven accions de Banesto, Telefónica Nacional de España, FOCSA, Celulosa Española, Banco Exterior, Catalana de Gas, Cementos Sansón, Inmobiliaria Textil Algodonera, Sociedad General de Aguas de Barcelona, Banco Popular Español –un paquet especialment important–, SEAT, Iberduero, Española de Petroleos i Unión Española de Explosivos, Electra Caldense, S.A, Unión Pacífico de Seguros y Reasegurados, Banco de Andalucía, Popular de Inversiones, S.A. En quant a immobles, Carme Salsas i Durand també era titular, per herència del seu espòs o per adquisició directa, de diferents finques a La Cava (Baix Ebre); masies i terres de vinya, secà i bosc a l'Espluga de Francolí (Conca de Barberà);

diverses partides de terra, vinya, oliveres i garriga a Vimbodí i a Vallclara (també a la Conca de Barberà) i terres, cases i botegues a Bellvei i Sant Jaume dels Domenys (Baix Penedès). A Barcelona, Carme Salsas era propietària de terrenys a l'Avinguda Diagonal amb Avinguda de Sarrià, i també tenia propietats immobiliàries a Madrid i Aravaca, Piera (Anoia), Torreblanca (a la Plana Alta, Castelló).

Pel que fa a la joia de la corona, la històrica fàbrica de teixits de cotó que havia fundat Oleguer Godó Domingo el 1790 i que era coneguda com La Quadra de ca l'Oleguer, la crisi industrial de finals dels anys setanta que va colpejar especialment el sector tèxtil català va obligar a la seva liquidació i tancament. L'any 1985, els hereus d'Oleguer Godó Biosca van vendre l'edifici de la fàbrica del carrer del Clos a Tejidos Metálicos Estruch, S.L., que la va adquirir per ampliar el seu taller del carrer d'Òdena, 19. Amb aquesta dissolució i venda es posava final a la història de gairebé dos segles de la indústria cotonera igualadina.

Mercedes Godó i Salsas va morir a Barcelona el 7 de juliol de 1993, amb seixanta anys, i el seu marit Jesús García i Cerezo ho va fer 19 anys després, el 25 de juny de 2014, comptant 73 anys. Pel que fa a les dues germanes Godó i Salsas que no van casar-se ni tenir fills, Carmen i Maria José, van continuar vivint a l'hotel Ritz durant molt de temps. L'any 1984, preveient la seva mort sense descendents directes, les germanes Godó Salsas van constituir una fundació, formada en aquell moment inicial per Carmen Godó i Salsas, presidenta, Josep

Yxart Ventosa, secretari, i María José Godó Salsas, tesorera. La Fundació Carmen i María José Godó tenia i té com a finalitat qualsevol activitat benèfic-social a la ciutat de Barcelona. Carmen Godó Salsas va morir a Barcelona el 30 de maig de 1984. La seva germana ho faria el 30 de gener de 1995. En morir Carmen, María José havia adquirit l'usdefruit dels seus béns, que passaven com a herència a la Fundació Privada Carmen i María José Godó. En morir María José, la totalitat de la seva herència també passà a la Fundació, uns béns amb els quals la Fundació Carmen i María José Godó a dia d'avui continua finançant projectes d'inclusió social i d'ajut a les persones en risc de pobresa.

D'acord amb el text refós dels Estatuts de la Fundació Carmen i Maria José Godó, aprovat el 22 d'abril de 2016, l'entitat té els objectius següents:

a) Promoció, desenvolupament i execució de projectes en l'àmbit de la protecció a la infància i la joventut en situació de marginació o de risc, mitjançant:

1. La realització d'activitats que tinguin per objecte la millora de la qualitat de vida d'aquest sector social, tant en l'aspecte material, com en el de l'estabilitat emocional i la salut mental, ja sigui desenvolupant-les directament o col·laborant amb les administracions públiques i amb entitats privades sense ànim de lucre que tinguin la mateixa finalitat;

2. La dotació d'ajudes assistencials i beques d'estudi a favor de persones dels col·lectius esmentats;

3. Activitats relacionades amb la cooperació al desenvolupament i el foment de la solidaritat entre els pobles;

4. La participació en programes de cooperació amb «organitzacions no governamentals» de l'àmbit de Catalunya, que tinguin com a finalitat l'ajuda a nens i joves necessitats de països no desenvolupats, i l'execució de programes d'integració d'immigrants;

5. La promoció, subvenció i execució d'activitats d'ajuda als fills menors de famílies en crisi, com a conseqüència de la separació i el divorci dels progenitors, mitjançant el foment de programes educatius, terapèutics i assistencials.

b) Realització, promoció i participació en projectes que tinguin per finalitat prestar ajuda assistencial i social a la infància i la joventut que pateix minusvalideses físiques o sensorials, amb una atenció especial a la subvenció i promoció de l'esport dels minusvàlids, com a eina d'integració, normalització i cohesió social en referència a l'accessibilitat, autonomia personal, material tècnic, formació de personal especialitzat, competicions i esdeveniments esportius.

c) Col·laboració amb entitats públiques i privades sense ànim de lucre en l'àmbit de la recerca de les malalties més característiques de la gent gran, inclosa la concessió de beques i ajudes dirigides a possibilitar la recerca científica i la realització d'activitats assistencials derivades d'aquestes.

d) La sensibilització de la consciència social sobre els problemes dels sectors socials marginats anteriorment,

mitjançant la realització de cursos d'estudi, convocatòria i dotació de premis, o realització de conferències, així com l'edició i publicació dels materials científics que se'n derivin.

Agraïments

Aquest treball, encarregat per la Fundació Carmen i María José Godó i pel seu administrador Ernest Sena i Calabuig, no hauria estat possible sense el suport i assessorament de l'escriptor Agustí Pons, així com de l'historiador igualadí Antoni Dalmau, de la periodista Marina Llansana i la col·laboració de l'Arxiu Comarcal de l'Anoia i, especialment, dels descendents d'Oleguer Godó i Biosca, Olegario i Mari Ángeles Godó i García.

Bibliografia

Cabana, Francesc (coord.). *Cien empresarios catalanes*. Madrid: LID Editorial Empresarial, 2006.

Cueva, Dionisio. *Paula Montal, mare i mestra de joventut*. Barcelona: Claret, 2004.

Ortínez, Manuel. *Una vida entre burgesos. Memòries*. Barcelona: Edicions 62, 1993.

Pasqual i Domènech, Pere i Estrada Planell, Gemma. «L'habitatge obrer a Igualada durant el segle XIX». *Miscellania Aqualatensia*. Núm. 12. 2006.

Riba i Ortínez, Josep. «La indústria tèxtil igualadina: història d'un gremi; discurs reglamentari pronunciat el 7 de juliol del 1957 en el X ple del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada». Igualada: Centro de Estudios Comarcales, 1958.

Segura, Joan. *Història d'Igualada*. Igualada: Ateneu Igualadí, 1978.

Serra i Iglesias, Joan. «Lo teixidor». *Revista d'Igualada*, núm. 46. Setembre de 2014.

Vicens i Vives, Jaume. «El capità d'indústria espanyol dins els darrers cent anys». Conferència al Cercle d'Economia, 16 d'octubre de 1958.

Voltas i Bou, Pere. «Els Godó, editors i diputats per Igualada». *Diari d'Igualada*, 1991.

Madre Paula Montal, educadora de la mujer. Madrid: Instituto de Hijas de María Religiosas Escolapias, 2001.

Fons Oleguer Godó de l'Arxiu Comarcal de l'Anoia.

Hemeroteca *La Vanguardia*, *ABC* i Arxiu Digital de la Diputació de Barcelona.

Annex fotogràfic

La fàbrica de la família Godó, coneguda com
«La Quadra de ca l'Oleguer».

Oleguer Godó i Castelltort (1803-1856)

Pere Godó i
Fargas i la seva
família cap a
mitjan segle XIX

Treballadors de la fàbrica igualadina d'Oleguer Godó amb les seves famílies,
finals del segle XIX

Retrat familiar d'Oleguer Godó i Barral, dècada de 1920

Oleguer Godó i Barral (1859-1939)

Oleguer Godó i Barral
i el seu fill a Granada, c. 1915

Alumnes al col·legi Valldemia de Mataró, companys d'escola d'Oleguer Godó i Biosca, c. 1905

Oleguer Godó i Biosca,
dècada de 1920

Casament d'Oleguer Godó i Biosca amb Carme Salsas i Durand (28 de maig de 1927)

Retrat matrimonial de Carme Salsas i Oleguer Godó i Biosca

Carme Salsas i Durand (1900-1978)

Oleguer Godó i Biosca (1897-1960)

Carmen, María José i Mercedes Godó i Salsas, c. 1940

Oleguer Godó jugant al golf, c. 1950

La família Godó Salsas
a Lloret de Mar, c. 1945

Oleguer Godó i les seves filles, dècada de 1950

Índex

Prefaci, <i>Josep M. Coronas Guinart</i>	3
Composició de la Fundació Carmen i María José Godó	5
La història com a mirall, <i>Agustí Pons</i>	7
Arbre genealògic de la família	9
Els orígens de la família Godó i la seva vinculació amb la ciutat d'Igualada	
La Quadra de ca l'Oleguer	10
El senyor Oleguer Godó i Castelltort	20
Oleguer Godó i Barral, un igualadí del seu temps.	36
La dedicació a la fàbrica i l'activitat patronal	50
Els anys de formació de l'hereu	57
Oleguer Godó i Biosca, un senyor de Barcelona i de Madrid . . .	70
El final d'una nissaga	76
Agraïments	
Bibliografia	87
Annex fotogràfic	93
	94
	95

Oleguer Godó i Biosca, pare de les fundadores de la Fundació Carmen i María José Godó, va ser el darrer plançó d'una nissaga iniciada al segle XVIII a la vila d'Igualada, una de les capdavanteres de la Revolució Industrial a Catalunya i de gran tradició tèxtil des d'antic.

La Quadra de ca l'Oleguer, fundada per Oleguer Godó i Domingo el 1790, va ser el paradigma de la fàbrica vuitcentista igualadina i, alhora, l'inici de la vinculació de la família Godó amb la vida social, política i cultural de la capital de l'Anoia.

Oleguer Godó i Castelltort, una de les forces vives de la Igualada del segle XIX, va ser l'impulsor de l'arribada de les Escolàpies a la ciutat, de la mà de la fundadora de la congregació, Santa Paula Montal. Un autèntic capità d'indústria, d'acord amb el terme usat per Jaume Vicens Vives.

El seu nét, Oleguer Godó i Barral va ser un igualadí del seu temps, un burgès amb visió i ambició d'engrandir el negoci familiar més enllà de la seva vila natal, fundador de l'Orfeó del Noya, membre de diferents entitats catalanistes i dirigent patronal. A ell i al seu fill Oleguer Godó i Biosca, els va tocar viure tots els esdeveniments esperançadors o tràgics que van marcar la història de la Catalunya contemporània.